

AKTINES

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● Η ΠΙΣΤΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΟΒΑΡΗ (Γ.Β.Μ.).....	193
● ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΜΑΣ (Βασ. Κ. Σταθάκη).....	195
● Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΤΙΑ (Γιάννη Κ. Τσέντου).....	198
● ΤΟ ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ - ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ (ποίηση Ε.Μ.).....	205
● ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ (Α.).....	206
● ΤΟ ΝΥΜΦΩΝΑ ΣΟΥ ΒΛΕΠΩ (ποίηση Δ.Λ.).....	211
● ΟΠΩΣ ΣΤΙΣ ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ (ποίηση Δ.Λ.).....	211
● ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ (Πανορμίτη).....	212
● ΣΧΟΛΙΑ (Βασ. Κ. Σταθάκη).....	213
● ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.....	215
● Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΣΟΥ (ποίηση Έλευθερίου Μάινα).....	219
● ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τομ. Έπικοινωνίας τής Χ.Ε.Ε.).....	220
● ΜΟΝΟΣ ΜΑΖΙ ΣΟΥ (ποίηση Γ. Βερίτη).....	221
● Ο ΔΑΙΜΟΝΑΣ (Διήγημα Ε. Ν. Μόσχου).....	222

ΕΤΟΣ 73ον

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010

ΑΡΙΘ. 713

ΕΥΡΩ 1,50

**Πρός τούς κ.κ. Συνδρομητάς
τῶν « Ἀκτίνων»**

Μέ τήν λήξη τοῦ ἔτους ὑπενθυμίζομε στούς φίλους συνεργάτας – συνδρομητάς μας, τήν ἀνάγκη νά ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τή συνδρομή τους γιά τό ἔτος 2010.

Ἡ συνδρομή διά τό 2010 παραμένει ἡ ἴδια ἥτοι ΕΥΡΩ 15.

Παρακαλοῦμε διά τήν ἐγκαιρον καταβολήν τῆς συνδρομῆς ὥστε νά συνεχίζεται τακτικά καί ἀπρόσκοπτα ἡ κυκλοφορία τῶν «Ἀκτίνων».

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΟΥΣ 2010

**Ἑσωτερικοῦ: ΕΥΡΩ 15 - Κύπρον: ΕΥΡΩ 20 -
Ἐξωτερικοῦ γενικῶς: ΕΥΡΩ 30**

Ἡ συνδρομή καταβάλλεται στά γραφεῖα μας, Ἀθηνῶν (Καρύτση 14), Θεσσαλονίκης (Ἀγίας Σοφίας 41). Ἡμπορεῖ ἐπίσης νά ἀποστέλλεται διά ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς εἰς τό Γραφεῖον μας τῶν Ἀθηνῶν (Καρύτση 14 - 105 61 Ἀθήνα).

Εἰδικῶς οἱ συνδρομηταί μας τῆς ἐπαρχίας ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν συνδρομή τους, ἔναντι κανονικῆς ἀποδείξεως πληρωμῆς, εἰς τούς ἐθελοντάς ἀντιπροσώπους ἢ συνεργάτας μας στίς πόλεις ὅπου ὑπάρχουν.

Οἱ συνδρομηταί μας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν συνδρομή τους, εἰς τόν λογαριασμόν μέ μορφή I.B.A.N. γιά ἐμβάσματα τῆς Eurobank μέ ἀριθμό: GR 1102602010000940100366081, ἢ νά τήν ἀποστέλουν μέ τραπεζικὴ ἐπιταγή εἰς διαταγήν τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἀκτίνων».

AKTINES

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Ἔτος 73ον

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010

Ἀριθ. 713

Η ΠΙΣΤΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΟΒΑΡΗ

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ γιὰ τοὺς σημερινούς Χριστιανούς δέν εἶναι τόσο ὁ ἀθεϊσμός καί ἡ πολεμική του. Αὐτός ἐλέγχεται καί ἀπορρίπτεται ὡς ἀναχρονιστικός καί ἀντιανθρώπινος. Ὁ κίνδυνος ὁ πῖο μέγας εἶναι ἡ νόθευση τῶν ἀρχῶν καί τῆς πίστεώς μας. Εἶναι ἡ ὀλιγάρεια, οἱ συμβιβασμοί, οἱ ὑποχωρήσεις, ἡ δημιουργία ἐνός βολικοῦ καί ἄχρωμου Χριστιανισμοῦ. Δηλαδή μιὰ παραχαρᾶμένη πίστη πού δέν ἐπηρεάζει καθόλου τή ζωή μας, γι' αὐτό καί δέν τήν παίρνουμε στά σοβαρά. Καί ὁμως, ἄς μὴν αὐταπατώμαστε, δέν μπορούμε νά λεγώμαστε Χριστιανοί, ἂν ἡ πίστη μας δέν κυβερνᾷ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς μας. Δέν χωρίζεται ἡ θρησκευτική ἀπό τήν ἄλλη ζωή.

Πολύ ἐπίκαιρη ἡ ἐπισήμανση τοῦ ἀείμνηστου καθηγητοῦ Ἀλ. Τσιριντάνη. Κάνει λόγο γιὰ μιὰ «ἄλλη μορφή ἀπιστίας πού δέν εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς Πίστεως, ἀλλά εἶναι ἡ ἄρνηση τῶν συνεπειῶν τῆς Πίστεως. Ἡ ἄρνηση τῶν συνεπειῶν τῆς Πίστεως πού γίνεται «ἐν ψυχρῷ». Ἄλλο τό «γλίστρημα», ἄλλο

τό ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος καί θά ἁμαρτάνω καί ἄλλο ἡ «ἐν ψυχρῷ» ἀσυνέπεια πρὸς τήν Πίστη». Τί σημαίνει αὐτό; Δέν παίρνουμε στά σοβαρά ἐκεῖνα πού θεωρητικά ἀποδεχόμαστε... Ποιός ἀρνεῖται ὅτι ἡ Κ. Διαθήκη περιέχει τό λόγο τοῦ Θεοῦ; Κανένας δέν θά τό ἀρνηθῇ. Πόσοι ὁμως ἀπό μᾶς πῆραν στά σοβαρά τό 19^ο κεφάλαιο τῆς Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῆς γιὰ τήν ἀγάπη ἢ τό ε', στ' καί ζ' κεφάλαιο τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ὅπου εἶναι ἡ Ἐπί τοῦ Ὁρους Ὁμιλία; Ἀλλά νά τό ποῦν στ' ἀλήθεια, ὅτι τά πῆραν μέ ὅλη τους τήν καρδιά, μέ ὅλη τους τή δύναμη, ὅπως παίρνουν στά σοβαρά λ.χ. μιὰ περιουσιακή τους ὑπόθεση».

Γνωρίζουμε τόν ὕμνο τῆς ἀγάπης, τό ἀπαράμιλλο αὐτό ἀριστοῦργημα τῆς πνευματικῆς ζωῆς κάθε Χριστιανοῦ. Τόν ξέρουμε. Αὐτό ἀρκεῖ; Ἀποτελεῖ τόν καταστατικό χάρτη, τήν πυξίδα τῆς πνευματικῆς μας πορείας; καθηρεφτίζουμε καθημερινά τή ζωή μας μέ τοὺς συνανθρώπους μας μέ τήν ἀγάπη ὡς ὁδηγό;

«...**Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ**». Δηλαδή σηκώνει μέ γενναιοδότητα τὰ ἐλαττώματα τοῦ πλησίον. **«Χρηστεύεται»**. Συμπεριφέρεται μέ ἡμερότητα καί καλοσύνη. **«Ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ»**. Δέν δέχεται τῆς ζήλειας καί τοῦ φθόνου τὰ κεντήματα. **«Ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται»**. Δέν ἀλαζονεύεται, δέν ὑπερηφανεύεται καί δέν ἐπιδεικνύεται μέ προπέτεια. **«Οὐ φουσιῶται»**. Δέν φουσκώνει ἀπό οἴηση καί ὑπερηφάνεια. Ἐμπνέει ἐκτίμηση γιά τούς συνανθρώπους μας καί ὄχι ἀποκλειστικά γιά τό ἀρρωστημένο ἐγώ μας. **«Οὐκ ἀσχημονεῖ»**. Δέν κάνει τίποτα τό ἀσχημο, ἀλλά συμπεριφέρεται πρὸς ὅλους μέ εὐγένεια καί καλοσύνη. **«Οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς»**. Δέν ζητάει τὰ δικά της συμφέροντα, τῇ δικῇ της τιμῇ καί δόξᾳ, ἀδιαφορώντας γιά τούς ἄλλους. Φθάνει νά προτιμᾷ τὴν προκοπὴ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῇ δικῇ του, ἐκεῖνος πού εἶναι γεμάτος ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Τοῦτο πολλάκις ὁ θεῖος Παῦλος ἔλεγε: **«Μὴ ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν»** (Α΄ Κορ. ι΄ 33). **«Οὐ παροξύνεται»**. Δέν ἐρεθίζεται ἀπὸ θυμὸ καί ὀργή. **«Οὐ λογίζεται τὸ κακόν»**. Δέν σκέπτεται ποτέ κάτι κακὸ γιά τὸν πλησίον οὔτε λογαριάζει τὸ κακὸ πού ἔπαθε ἀπὸ αὐτόν. Σκέπτεται γι' αὐτοὺς πού τὸν πίκραναν καί τὸν ἔβλαψαν, πῶς δέν κινήθηκαν

ἀπὸ κακὸ σκοπὸ. **«Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δέ τῇ ἀληθείᾳ»**. Δέν χαίρει στὴν ἀδικία, χαίρει ὅταν βλέπη τὴν ἀλήθεια νά ἐπικρατῇ.

«Πάντα στέγει». Σκεπάζει ὅλες τὶς ἐλλείψεις τοῦ πλησίον καί δέν τὸν διαπομπεύει γιά νά τὸν ἐξευτελίση. **«Πάντα πιστεύει»**. Χωρὶς νά χαρακτηρίζεται ἀπὸ εὐπιστία, ὅπου ὑπάρχει ἀμφιβολία, προτιμᾷ νά σχηματίσῃ εὐνοϊκὴ πεποίθηση γι' αὐτόν πού ἀγαπᾷ. **«Πάντα ἐλπίζει»**. Ποτέ δέν ἀπελπίζεται καί δέν χάνει τὴν ἐλπίδα γιά τὴ διόρθωση τοῦ ἄλλου. Ἀκόμα καί ὅταν τὸν βλέπη νά χειροτερεύῃ καί πάλι περιμένει τὴν ἀλλαγὴ του στὸ καλύτερο. **«Πάντα ὑπομένει»**. Σέ ὅλα δείχνει ὑπομονὴ γιά τὸν πλησίον. Καί ὅταν οἱ ἐλλείψεις καί οἱ ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου ἔχουν τὸν ἀντίκτυπό τους σ' αὐτόν καί τότε τὶς ὑπομένει καί τὶς ἀνέχεται καρτερικά. Κανένα δέν ἀπορρίπτει ἀπὸ τὴν ἀγάπη του.

Τί θὰ λέγατε ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν σύντομη παρουσίαση τοῦ ὕμνου τῆς ἀγάπης; Δύσκολη ὑπόθεση; Ἀπάτητη κορυφή; Καί ὁμως ἐκεῖ μᾶς κάλεσε Ἐκεῖνος πού πρῶτος τὴν ἀνέβηκε καί τὴν καθαγίασε μέ τὸ τίμιο αἷμα Του. Ἐκεῖ μᾶς καλεῖ καί ὁ πρωταθλήτης στὸ στίβο τῆς ἀγάπης, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Γ.Β.Μ.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Α'

Τό έτος 1930 όκτώ χρόνια μετά τήν στρατιωτική ήττα τής 'Ελλάδος στό μέτωπο τής Μικράς 'Ασίας καί τήν βιαία έξοδο τών έλληνικών πληθυσμών από τά έδάφη αυτής καί τοῦ Πόντου οί ήγέτες τών δύο χωρῶν 'Ελλάδας καί Τουρκίας 'Ελευθέριος Βενιζέλος καί Κεμάλ 'Αττατούρκ συναντήθηκαν γιά νά εξετάσουν τήν δυνατότητα έδραιώσεως ενός status quo γιά τήν ειρηνική συνύπαρξη τών δύο γειτονικών λαών, μιά καί ή 'Ελλάδα είχε παραιτηθεῖ από κάθε αξίωση γιά έδαφικές βλέψεις τόσον στόν χώρο τής Μικράς 'Ασίας όσον καί τής 'Ανατολικής Θράκης, μέ όριστικά πλέον σύνορα τά όρισθέντα από τήν συνθήκη τής Λωζάνης.

Όμως ὑπῆρχαν δύο θέματα, τά όποια ἦσαν έξω από εκείνα τά όποια όριζαν οί έν λόγω συμφωνίες. Καί αυτά ἦσαν ή Δωδεκάνησος ὑπό ιταλική κατοχή τότε καί ή μεγαλόνησος Κύπρος ὑπό βρετανική κυριαρχία, νήσοι στίς όποίες ή πλειοψηφία τών κατοίκων ἦταν έλληνική αλλά καί μέ σημαντική τουρκική μειονότητα. 'Η δωδεκάνησος είχε περιέλθει στήν ιταλική κυριαρχία, ὕστερα από τήν ήττα τής Τουρκίας στό Τουρκοϊταλικό πόλεμο τοῦ έτους 1911, ένῳ ή Κύπρος είχε παραχωρηθεῖ τό έτος 1878 στήν Μεγάλη Βρετανία από τήν 'Οθωμανική Αὐτοκρατορία μέ ένα είδος άγοραπωλησίας.

Τό έτος 1931 μεσολάβησε μία εξέγερση τών έλληνοκυπρίων μέ άφορμή μιá έπαχθή φορολόγηση αὐτῶν από τίς βρετανικές άρχές, ή όποία ὑπῆρξε προάγγελος άγώνων γιά αὐτοδιάθεση καί Ένωση τής Κύπρου μέ τήν μητέρα πατρίδα. 'Η εξέγερση αὐτή κατεστάλη από τούς Βρεττανούς μέ βίαια μέσα. Έκτοτε καί μέχρι τήν έκρηξη τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ή κατάσταση στήν Δωδεκάνησο καί στήν Κύπρο παρέμεινε άμετάβλητος.

'Η Τουρκία στόν πόλεμον αὐτόν παρέμεινε ὡς γνωστόν οὐδέτερα άποκληθεῖσα γιά τόν λόγον αὐτόν ὡς ό επιτήδειος οὐδέτερος, δεχόμενη βεβαίως πιέσεις από τούς έμπολέμους γιά τήν έξοδό της στόν πόλεμο. Συγκεκριμένως ή Μεγάλη Βρετανία ὑπέσχετο στήν Τουρκία μετά τήν νίκη τών συμμάχων καί τήν ήττα τής 'Ιταλίας, σέ περίπτωση ενεργοῦ συμμετοχῆς της στόν πόλεμο τήν έπιστροφή τής Δωδεκανήσου στήν Τουρκία. 'Η πρόταση αὐτή δέν βρῆκε άπήχηση από τουρκικής πλευρᾶς καί έτσι στό τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου μέ πολλούς τίτλους γιά τήν 'Ελλάδα ή Δωδεκάνησος, τό έτος 1947, περιῆλθε στήν επικράτεια της.

Β'

'Η Κύπρος όμως είχε διαφορετική τύχη. Ένῳ ή Μεγάλη Βρετανία μετά τήν λήξη τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου

παρεχώρησε τήν ἐλευθερία σέ πολλές καί σημαντικές ἀποικίες της ἀπό ἀποψη πληθυσμῶν καί φυσικῶν πόρων, γιά τήν περίπτωση της Κύπρου ἡ στάση της ἦταν ἀρνητική.

Οἱ ἐλληνοκύπριοι μέ πρωτοβουλία της ἐθναρχούσας Ἐκκλησίας των προέβαλαν τό αἶτημα της αὐτοδιαθέσεως ἀπό τό ἔτος 1950, μέ τήν διαξεγωγή ἐνός δημοψηφίσματος, παρὰ τήν ἀντίδραση τῶν βρεττανικῶν ἀρχῶν.

Τό ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος ἦταν ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν κατοίκων νά ζητοῦν τήν αὐτοδιάθεση καί τήν ἔνωσή των μέ τήν Ἑλλάδα. Στήν συνέχεια ἀκολούθησε ἡ διεθνοποίηση τοῦ προβλήματος μέ προσφυγή ἀπό ἐλληνικῆς πλευρᾶς στόν Ὁργανισμόν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, χωρίς ὅμως θετικό ἀποτέλεσμα. Ἀποφασίσθηκε τότε καί μέ συμφωνία της Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὁ ἐνοπλος ἀγῶνας, μέ τήν ἴδρυση της Ε.Ο.Κ.Α. (Ἐθνική Ὁργάνωση Κυπριακοῦ Ἀγῶνα) τήν πρώτη 1 Ἀπριλίου 1955. Ἡ διάρκεια τοῦ ἀγῶνα αὐτοῦ ὑπῆρξε τετραετής (1955-1959) μέ ἡρωικές πράξεις καί θυσίες τῶν μαχητῶν της καί μέ τήν ἔντονη ἀντίδραση τῶν Βρεττανῶν καί τήν ἐξορία της ἐλληνοκυπριακῆς ἡγεσίας στίς νήσους Σε-ύχέλλες τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἐξ ἄλλου οἱ γενικώτερες πολιτικές ἐξελίξεις στήν περιοχή της Ἀνατολικῆς Μεσογείου τήν δεκαετία τοῦ 1950 καί ἡ σέ πλήρη ἔξαρση τοῦ κλίματος τοῦ ψυχροῦ πολέμου μεταξύ τῶν δύο ἀντιπάλων κόσμων Ἀνατολῆς καί Δύσεως ἐνίσχυαν τήν ἀδίκη πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας γιά τήν ἱκανοποίηση τοῦ αἰτήματος τῶν ἐλληνοκυπρίων καθώς καί ἡ ἔξαρση τοῦ ἀραβικοῦ ἐθνικι-

σμοῦ, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ καθεστώτος της διώρυγος τοῦ Σουέζ ἀπό τήν αἰγυπτιακή κυβέρνηση.

Ὑστερα ἀπό τήν παράταση αὐτῆς της καταστάσεως καί ὑπό τήν πίεση της διεθνoῦς κοινῆς γνώμης, ἡ Μεγάλη Βρετανία ἐδέχθηκε τήν διεξαγωγήν διαπραγματεύσεων, ἀποκλειομένης ἐκ τῶν προτέρων της περιπτώσεως ἐνώσεως της Κύπρου μέ τήν Ἑλλάδα. Στίς διαπραγματεύσεις αὐτές προσεκλήθηκε καί ἔλαβε μέρος καί ἡ Τουρκία μέ ὑπερβάλλουσες ἀξιώσεις. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν ἦταν οἱ συμφωνίες της Ζυρίχης (1959) καί τοῦ Λονδίνου 1960, μέ τήν χορήγηση ἐνός συντάγματος δεσμευμένης ἀνεξαρτησίας καί τήν ἴδρυση τοῦ κράτους της Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἡ ἐπίσημος ἀνακήρυξη τοῦ ὁποίου ἔλαβε χώρα στίς 16 Αὐγούστου 1960.

Γ

Στά πενήντα αὐτά χρόνια πού διέφρυσαν ἔκτοτε ἡ ἱστορική πορεία τοῦ νέου κράτους κάθε ἄλλο παρὰ ὁμαλή ὑπῆρξε, μέ ἀποκορύφωμα τήν εἰσβολή τοῦ Ἀττίλα τόν Ἰούλιον τοῦ 1974 καί τήν κατοχή ὑπό τῶν Τούρκων τοῦ βορειοανατολικοῦ ἄκρου της νήσου.

Εἶχαν προηγηθεῖ στά 14 αὐτά χρόνια (1960-1974) πού εἶχαν μεσολαβήσει γεγονότα τά ὁποῖα ἀπειλοῦσαν τήν εἰρηνική συνύπαρξη τῶν δύο κοινοτήτων τῶν μονίμων κατοίκων της νήσου. Τόν Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1964 καί μετά τρία ἔτη τόν Νοέμβριον τοῦ 1967 σημειώθηκαν ἐνοπλες συγκρούσεις μεταξύ κυβερνητικῶν της ἐλληνοκυπριακῆς πλευρᾶς στρατιωτικῶν μονάδων καί τουρκοκυπρίων, οἱ ὁποῖες εἶχαν παροδικόν χαρακτήρα καί στή συνέχεια ἀ-

κολούθησε μία περίοδος σχετικής ήρεμίας, ύστερα από παρεμβάσεις του Λευκού Οίκου των Η.Π.Α. και την συνεπικουρία οργάνων του 'Οργανισμού 'Ηνωμένων 'Εθνών.

Πέραν όμως της αντιπαράθεσης των πληθυσμών των δύο κοινοτήτων της νήσου στά χρόνια αυτά είχε σημειωθεί τό θλιβερό γεγονός της διαρρηξίας της όμοψυχίας των έλληνοκυπρίων, ή όποία έκδηλώθηκε κατά βίαιον τρόπον και μέ την παρέμβαση στρατιωτικών του τότε αυταρχικού καθεστώτος των 'Αθηνών, στίς 15 'Ιουλίου 1974. Τά γεγονότα αυτά έδωσαν τό άναμενόμενο στην Τουρκική Κυβέρνηση «έπιχείρημα» για στρατιωτική επέμβαση στην Κύπρο, μέ την άνοχή των Δυτικών Δημοκρατικών, πρώτον της Μεγάλης Βρετανίας υπό την ιδιότητά της ως έγγυητριάς δυνάμεως και των 'Ηνωμένων Πολιτειών της 'Αμερικής, ή όποία μέ την ισχυρά παρουσία της μέ τόν δον στόλον της Μεσογείου ήδύνατο νά επέμβη αποφασιστικά. Ένδεχομένως ό όρος άνοχή είναι μάλλον έπεικής χαρακτηρισμός για νά μήν άκριβολογήσουμε, εάν δέν πρόκειται περί συνενοχής.

Δ'

Τό αποτέλεσμα όλης αυτής της ιστορίας είναι ή επί 36 έτη κατοχή του βορειοανατολικού τμήματος της Κύπρου από τούς Τούρκους, μέ όλες τίς συνέπειες από την έέργειαν αυτήν, του προσφυγικού προβλήματος των κατοίκων των περιοχών αυτών, του έποικισμού μέ νέους κατοίκους από την μητροπολιτική Τουρκία έγκατασταθέντων στίς οίκίες και τίς περιουσίες των έξαναγκασθέντων σέ προσφυγιά παλαιών

έλληνοκυπρίων, των καταστροφών της πολιτιστικής κληρονομίας της περιοχής καθώς και των ιερών ναών της Κυπριακής 'Εκκλησίας. 'Επί πλέον τούτων από την έπομένη της εισβολής και επί 36 έτη άγνοείται ή τύχη 1619 έλλαδίων και έλληνοκυπρίων στρατιωτικών και έν γένει πολιτών και για τούς όποιους, παρά τίς έπανελημμένες διαμαρτυρίες ουδεμία έκ μέρους των Τούρκων άπάντηση και πληροφορία έδόθηκε. Τά ψηφίσματα του 'Οργανισμού 'Ηνωμένων 'Εθνών για την όμαλοποίηση των πραγμάτων στα κατεχόμενα τμήματα της νήσου ύπηρεξαν άτελέσφορα.

Οί Τούρκοι πιστεύουν στην στρατιωτική των ισχύ και στα τετελεσμένα γεγονότα και θεωρούν άνευ άντικρύσματος άποφάσεις και διαμαρτυρίες διεθνών όργανισμών. 'Η όποιαδήποτε διπλωματική δραστηριότητα και αυτές άκόμη οί μέχρι σήμερα διμερείς συνομιλίες έχουν δώσει μηδαμικά άποτελέσματα.

Οί παλαιοί πρόσφυγες έκ της Μικράς 'Ασίας ήλιπιζαν μέχρι τό 1930 ότι θα επέστρεφαν στίς πατρίδες τους και στίς περιουσίες των, πράγμα τό όποϊον άποκλείσθηκε τελεσίδικα τό έτος 1930 από νεώτερες έλληνοτουρκικές συμφωνίες για έλληνοτουρκική φιλία και όμαλές σχέσεις των δύο όμόρων κρατών. Αυτή ή κακή πείρα του παρελθόντος μειώνει τίς έλπίδες για μιά έπωφελή για τούς έλληνοκυπρίους πρόσφυγες του έτους 1974 μελλοντική δικαίωσή των. 'Ας ευχηθοϋμε σέ ένα νέον κύκλο έλληνοτουρκικών συνομιλιών για τό κυπριακό πρόβλημα ή πρόβλεψη αυτή νά άστοχήσει.

ΒΑΣ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΤΙΑ

Ἡ θέσις τῆς Ὑπατίας στή σύγκρουση Χριστιανισμοῦ καί Παγανισμοῦ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους)

ΜΕΡΟΣ Β΄

Στό προηγούμενο, πρῶτο μέρος τῆς μελέτης μας γιά τή θέσι τῆς Ὑπατίας στή σύγκρουση χριστιανισμοῦ καί παγανισμοῦ, ξεκινήσαμε μέ τή διαπίστωση ὅτι, μ' ὅλες τίς δεδομένες ἀνακρίβειες τῆς εἰκόνας μας γιά τήν Ὑπατία, ὑπάρχει ἓνα τοῦλάχιστον σημεῖο πού σχεδόν οὐδεὶς διανοεῖται νά ἀμφισβητήσει: ὅτι ἡ Ὑπατία ὑπῆρξε μία μάρτυς τῆς εἰδωλολατρικῆς παρατάξεως στή σύγκρουση χριστιανισμοῦ καί παγανισμοῦ. Ἀφήνοντας ὅμως στήν ἄκρη τό παραμορφωτικό κάτοπτρο τοῦ μύθου, θέσαμε τό ἐρώτημα πού θά ἔπρεπε αὐτονόητα νά θέτει ὁ ἀπροκατάληπτος ἐρευνητής, ἀλλά καί κάθε ἄνθρωπος πού ἐνδιαφέρεται γνήσια καί εἰλικρινά νά μάθει τήν ἀλήθεια: Πῶς καί ἀπό ποῦ γνωρίζουμε αὐτό πού θεωροῦμε ὡς τόσο δεδομένο καί αὐτονόητο γιά τήν Ὑπατία; Τό θέμα βεβαίως ἐδῶ δέν εἶναι τί λένε ὅσοι ἔχουν μιλήσει γιά τήν Ὑπατία στά νεώτερα χρόνια καί ἐξακολουθοῦν νά μιλοῦν στήν ἐποχή μας (ὁ Toland, ὁ Bολταῖρος, ὁ Laconte de Lisle, ὁ Kingsley, ὁ Barrès ἢ ὁ Alejandro Amenábar μέ τήν πρόσφατη ταινία του γιά τήν Ὑπατία), ἀλλά τί μᾶς παραδίδουν οἱ πηγές. Γιά παράδειγμα, ὁ Kingsley ἐμφανίζει τήν προηγουμένως ἐθνική Ὑπατία νά προσ-

έρχεται στόν χριστιανισμό καί νά τόν ἀσπάζεται λίγο πρὶν τό τραγικό τέλος της, ἀλλά τό ἔργο τοῦ Kingsley δέν εἶναι παρὰ ἓνα ἱστορικό μυθιστόρημα τοῦ 19ου αἰῶνα, καί φυσικῶς τῷ λόγῳ δέν μπορεῖ νά ἀντιμετωπισθεῖ ὡς πηγή. Ὑπάρχει, λοιπόν, στίς πηγές κάποια ἐνδειξη ὅτι ἡ Ὑπατία ἦταν ἐθνική καί βρέθηκε ἀντιμέτωπη μέ τόν χριστιανισμό στήν ἐπική σύγκρουση τοῦ χριστιανισμοῦ μέ τόν παγανισμό καί τόν παλαιό κόσμο; Ἴδου τό ἐρώτημά μας.

Μία τέτοια ἐνδειξη ἀναζητήσαμε, κατὰ πρῶτον, ὅπως ἦταν ἄλλωστε λογικό, στή διδασκαλία καί στόν κύκλο τῶν μαθητῶν τῆς Ὑπατίας. Καί ἔργα μὲν τῆς Ὑπατίας πού θά μᾶς ἐπέτρεπαν νά δοῦμε ἰδίους ὁμμασιν τήν τοποθέτησή της δέν σώζονται, τίποτε ὅμως στή διδασκαλία τῆς Ὑπατίας δέν φαίνεται νά συνηγορεῖ ὑπέρ τοῦ ὅτι αὐτή ἦταν ὑπέρμαχος τῆς εἰδωλολατρίας ἢ πολεμία τοῦ χριστιανισμοῦ. Καί σάν νά μὴν ἔφθανε αὐτό, ὁ κύκλος τῶν μαθητῶν τῆς Ὑπατίας γνωρίζουμε ἀπό τίς πηγές ὅτι ἦταν κατὰ βάσιν χριστιανικός, καί προφανῶς ὅλοι οἱ χριστιανοί πού συνέρρεαν νά παρακολουθήσουν τά μαθήματά της, μέ γνωστότερο τόν Συνέσιο, δέν ἔβλεπαν στήν Ὑπατία τίποτε πού

έρχόταν σέ σύγκρουση μέ τή χριστιανική τους πίστη.

Μία δεύτερη κατεύθυνση πρὸς τήν ὁποία στραφήκαμε, ἀναζητώντας κάποια ἔνδειξη ὅτι ἡ Ὑπατία ἦταν ἐθνική, ἦταν τὰ ὅσα γνωρίζουμε ἀπὸ τίς πηγές γιὰ τήν παρουσία καί τή δράση τῆς Ὑπατίας στήν Ἀλεξάνδρεια. Ὅμως, ὅπως διαπιστώσαμε, ὅπως ἀκριβῶς δέν βρῖσκουμε στή διδασκαλία καί στόν κύκλο τῶν μαθητῶν τῆς Ὑπατίας καμμία ἀπολύτως ἔνδειξη ὅτι αὐτή ἦταν ἐθνική, ἔτσι δέν βρῖσκουμε καί στήν παρουσία καί στή δράση τῆς στήν Ἀλεξάνδρεια. Ἀπεναντίας, μάλιστα, γνωρίζουμε ὅτι στό πάνδημο εἰδωλολατρικό προσκλητήριο στό Σαραπεῖο ἡ Ὑπατία δέν ἐμφανίσθηκε πουθενά, πρᾶγμα πού ἀποτελοῦσε μία ἔμπρακτη διαφοροποίησή της ἀπὸ τήν εἰδωλολατρική κοινότητα τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τέλος, ἀναζητήσαμε τοὺς ὕμνητές τῆς Ὑπατίας. Ἐδῶ ὅμως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναζήτησής μας δέν ἦταν ἀπλῶς πενιχρά: ἦταν ἐξόχως ἀνατρεπτικά. Ἐνῶ δηλαδή, μέ δεδομένη τή συμβολική διάσταση πού ἔχει προσλάβει ἡ δολοφονία τῆς Ὑπατίας στό πλαίσιο τῆς σύγκρουσης τοῦ χριστιανισμοῦ μέ τόν παγανισμό, θά ὑπέθετε κανεῖς λογικά ὅτι οἱ χριστιανικές πηγές θά προσπαθοῦσαν νά ὑποβαθμίσουν τήν ἀξία τῆς Ὑπατίας καί οἱ ἐθνικές πηγές θά προέβαλλαν μία ἀψεγάδιαστη καί ἐξιδανικευμένη εἰκόνα τῆς Ἀλεξανδρινῆς φιλοσόφου, στήν πραγματικότητα συμβαίνει τό ἐντελῶς ἀντίστροφο: ἡ ἀψεγάδιαστη καί σχεδόν ἐξιδανικευμένη εἰκόνα τῆς Ὑπατίας προβάλλεται ἀπὸ τοὺς χριστιανούς συγγραφεῖς, ἐνῶ ὁ ἐθνικός καί πολέμιος τοῦ χριστιανισμοῦ Δαμά-

σκιος, ἡ μόνη ἐθνική πηγή πού μνημονεύει τήν Ὑπατία, δύσκολα κρύβει τή χαμηλή του ἐκτίμηση — ἡ ὁποία φαίνεται νά φθάνει μέχρι καί τήν εὐθεῖα περιφρόνηση — γιὰ τήν Ἀλεξανδρινή φιλόσοφο.

Αὐτά ἦταν, ἐν συντομίᾳ, ὅσα εἶδαμε διὰ μακρῶν στό προηγούμενο, πρῶτο μέρος τῆς μελέτης μας γιὰ τή θέση τῆς Ὑπατίας στή σύγκρουση χριστιανισμοῦ καί παγανισμοῦ.

Εἰς ἀναζήτησιν ἐνδείξεων:

δ) Ποιοί «διεκδικοῦν» τήν Ὑπατία;

Εἶναι καιρὸς νά στραφοῦμε στό τελευταῖο σημεῖο ὅπου θά προσδοκοῦσαμε νά βροῦμε μία ἔνδειξη ὅτι ἡ Ὑπατία ἦταν ἐθνική, διερωτώμενοι ἂν ὑπάρχει κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς συγγραφεῖς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὁ ὁποῖος, ἔστω καί ἔμμεσα, «διεκδικεῖ» τήν Ὑπατία γιὰ λογαριασμό τῆς εἰδωλολατρικῆς παρατάξεως στή σύγκρουση χριστιανισμοῦ καί παγανισμοῦ. Ἄν θέσουμε αὐτό τό ἐρώτημα μέ τήν εἰλικρίνεια τοῦ ἀπροκατάληπτου ἐρευνητῆ, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τό παραμορφωτικό κάτοπτρο τοῦ μύθου, θά καταλήξουμε γιὰ μία ἀκόμη φορὰ σέ ἓνα ἐξόχως ἀνατρεπτικό ἀποτέλεσμα: στό συμπέρασμα δηλαδή ὅτι, ἂν κάποιοι «διεκδικοῦν» τήν Ὑπατία, αὐτοὶ δέν εἶναι ὁ Δασμάσκιος καί οἱ ἄλλοι σύγχρονοί της ἐθνικοί, ἀλλά... χριστιανοί!!!

Ἐνα παράδειγμα εἶναι ὁ αἰρετικός (εὐνομιανός) ἱστορικός τοῦ Δ'–Ε' αἰῶνα μ.Χ. Φιλοστόργιος, ὁ ὁποῖος δέν ἐμφανίζει βέβαια τήν Ὑπατία ὡς ἐθνική, ἀλλὰ περιορίζεται νά γράψει ὅτι «δολοφονήθηκε ἀπὸ αὐτοὺς πού πρεσβεύουν

τό ὁμοούσιον», δηλαδή ἀπό τοὺς ὀρθοδόξους⁽¹⁾. Ὁ τρόπος μέ τὸν ὁποῖο ἐμφανίζει ὁ Φιλοστόργιος τὴ δολοφονία τῆς Ὑπατίας καὶ ὁ ἐκ μέρους του καταλογισμὸς τῆς εὐθύνης κάνει τὴ Maria Dzielska νὰ ἀφῆνει ἀνοικτὸ τὸ ἐνδεχόμενον νὰ εἶχε προσχωρήσει ἡ Ὑπατία σὲ κάποια ἀπὸ τίς χριστιανικὲς αἱρέσεις⁽²⁾, καὶ ἡ δολοφονία τῆς νὰ ἦταν μία ἐνδοχριστιανικὴ ὑπόθεση. Ἡ ἀλήθεια εἶναι βέβαια, ὅπως ἄλλωστε ἀναγνωρίζει καὶ ἡ Maria Dzielska⁽³⁾, ὅτι ὁ Φιλοστόργιος δέν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀξιόπιστη πηγή, ἀφοῦ εἶχε συμφέρον νὰ συκοφαντήσει τοὺς ὀρθοδόξους. Ἀλλωστε, ὁ Φιλοστόργιος εἶναι κατὰ τὸν Φώτιο «ἄνδρας ψευδολόγος, ποὺ δέν μένει μακριὰ οὔτε ἀπὸ τὴ μυθολογία»⁽⁴⁾, ὁ ὁποῖος δίνει μαρτυρίες ποὺ ἔρχονται σὲ σύγκρουση μέ τίς μαρτυρίες σχεδόν ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν, καὶ ἐξυμνεῖ ὅλους τοὺς ἀρειανίζοντες καὶ λοιδορεῖ τοὺς ὀρθοδόξους, μέ ἀποτέλεσμα τὸ ἔργο του νὰ μὴν εἶναι ἱστορία, ἀλλὰ μᾶλλον «ἐγκώμιο τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀπροκάλυπτος ψόγος καὶ

κατηγορία τῶν ὀρθοδόξων»⁽⁵⁾. Ἐπιπλέον δέ, ὅπως γίνεται ἀντιληπτό, ὁ Φιλοστόργιος δέν γράφει ρητῶς ὅτι ἡ Ὑπατία εἶχε ἀσπασθεῖ κάποια χριστιανικὴ αἵρεση.

Πολύ πιὸ ἀποκαλυπτικὴ ἀπὸ τὴ μαρτυρία τοῦ Φιλοστόργιου εἶναι ὅμως μία παράδοση ἐπιστολῇ, ἡ ὁποία παραδίδεται ὡς «ἀντίγραφο ἐπιστολῆς τῆς Ὑπατίας, ἡ ὁποία δίδασκε φιλοσοφία στὴν Ἀλεξάνδρεια, πρὸς τὸν μακαριώτατο ἀρχιεπίσκοπο Κύριλλο»⁽⁶⁾. Τὸ κείμενο

(5) Φωτίου τοῦ Μεγάλου, *Βιβλιοθήκη*, ed. R. Henry, cod. 40, 8a32-37: «Ἰστορεῖ δὲ τάναντία σχεδὸν ἅπασιν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἱστορικοῖς. Ἐξαίρει τοὺς Ἀρειανίζοντας ἅπαντας, λοιδορίας πλύνει τοὺς ὀρθοδόξους, ὡς εἶναι τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ μὴ ἱστορίαν μᾶλλον ἀλλ' ἐγκώμιον μὲν τῶν αἰρετικῶν, ψόγον δὲ γυμνὸν καὶ κατηγορίαν τῶν ὀρθοδόξων».

(6) *Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio*, ed. Joannes Dominicus Mansi, vol. 5, 1007 D-1008 B: «Exemplarab Hypatia, quae philosophiam docebat in Alexandria, ad beatum Cyrillum Archiepiscopum in diptychis». *Legens historias temporum, reperi factam Christi praesentiam ante anos centum quadraginta. Fuerunt vero discipuli ejus qui postea Apostoli nominatae sunt, qui & post assumptionem ejus in coelos Christianam praedicavere doctrinam, qui siplicius quidem & absque omni curiositate superflua docerunt, ita ut invenirent locum plerique gentilium, male intelligentes atque sapientes, hanc accusandi doctrinam et instabilem nominandi. Quod enim dedit enangelista, "Deum nemo vidit unquam", quomodo ergo, inquiunt, (dicitis) Deum fuisse crucifixum? Et ajunt: "Qui visus non est, quomodo affixus est cruci? Quomodo portuatus atque sepultus est?" Nestorius igitur, qui modo in exilio constitutus est, Apostolorum praedicationes exposuit. Nam discens ego ante longapridem tempora quod ille ipse duas naturas Christum sit consessus existere, ad eum qui haec dixerat inquam: "Solutae sunt gentilium quaeestiones". Dico igitur sanctitatem tuam male fecisse ille contraria sapientio, synodum congregare & absque conflictu dejectionem fieri praeparasse. Ego vero adhuc paucis diebus ejusdem viri expositiones inspiciens et Apostolorum praedicationes conferens, atque intra memetipsum cogitans quod bonum mihi sit fieri Christianum, digna effici spero dominici generatione baptismatis».*

(1) Φιλοστόργιου, *Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία*, H 9, ed. J. Bidez, 111.3-8 (=ed. J.-P. Migne, PG 65, 1105 B): «Ὅτι οὗτος Ὑπατίαν τὴν Θέωνος θυγατέρα παρὰ μὲν τοῦ πατρὸς ἐξασκήσαι λέγει τὰ μαθήματα πολλῶ δὲ κρεῖττω γενέσθαι τοῦ διδασκάλου, καὶ μάλιστα γε περὶ τὴν ἀστροθεάμονα τέχνην, καὶ καθηγήσασθαι δὲ πολλῶν ἐν τοῖς μαθήμασι. Λέγει δ' ὁ δυσσεβὴς Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλεύοντος διασπασθῆναι τὸ γύναιον ὑπὸ τῶν τὸ ὁμοούσιον πρεσβευόντων».

(2) Maria Dzielska, *Hypatia of Alexandria*, σελ. 20.

(3) Maria Dzielska, ὁ.π.

(4) Φωτίου τοῦ Μεγάλου, *Βιβλιοθήκη*, ed. R. Henry, cod. 40, 8b12-13: «Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ ψευδολόγος τε καὶ οὐδὲ μυθολογίας ἀπεχόμενος».

της ἐπιστολῆς ἀποτελεῖ μία ἔκκληση πρὸς τὸν Κύριλλο νὰ ἐπανεξετάσει τὴν καταδίκη τοῦ Νεστορίου καὶ τῆς διδασκαλίας του. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ Κύριλλος ὑπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχὴν ἡγέτης τῆς ὀρθοδόξου παρατάξεως στὴν ἀναμέτρηση τῆς μέ τὴν αἵρεση τοῦ Νεστορίου, ὁ ὁποῖος δὲν δεχόταν τὴν ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ σὲ μία ὑπόσταση. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ Ὑπατία φέρεται σὲ αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴ νὰ ἀσπάζεται πλήρως τὶς θέσεις τοῦ Νεστορίου, τὶς ὁποῖες ἐμφανίζει ὡς ἀπολύτως σύμφωνες μέ τὴν ἀποστολικὴ διδασκαλία, καὶ νὰ ἀναλαμβάνει μία ἀπέλπιδα προσπάθεια διαμεσολάβησης πρὸς τὸν Κύριλλο, ὥστε νὰ ἀνακληθεῖ ἡ καταδίκη τοῦ αἰρεσιάρχη. Ἡ Ὑπατία δηλαδή σὲ αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴ ὄχι μόνο δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἐθνικὴ, ἀλλὰ καὶ φέρεται νὰ εἶναι ὁπαδὸς μιᾶς ἀπὸ τὶς χριστιανικὲς αἱρέσεις τῆς ἐποχῆς!

Βεβαίως, δὲν χωράει ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ εἶναι πλαστή. Ἄλλωστε, στὴν ἐπιστολὴ γίνονται μνεῖα τοῦ ἀποσηματισμοῦ καὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Νεστορίου, γεγονόσ που αὐτομάτως τοποθετεῖ τὴ συγγραφὴ τῆς ἐπιστολῆς μετὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Ἐφέσου, ἡ ὁποία καταδίκασε τὸν Νεστόριο τὸ 431 μ.Χ., δηλαδή δεκαεξὶ ὀλόκληρα χρόνια μετὰ τὴ δολοφονία τῆς Ὑπατίας. Ἐξυπακούεται λοιπὸν ὅτι ἡ Ὑπατία δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ συγγραφέας τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς. Ἡ τόσο ἐξωφθαλμὴ ὅμως αὐτὴ πλαστογραφία διατηρεῖ μολαταῦτα ἀμείωτο τὸ ἐνδιαφέρον της, καθὼς ἀποδεικνύει ὅτι κάποιοι χριστιανοὶ αἰρετικοὶ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐνιωθὰν ἄνετα νὰ «οἰκειοποιηθοῦν» τὴν Ὑπατία, κάτι ποὺ δὲν διεννοήθη νὰ πράξει ὁ Δαμάσκιος ἢ κά-

ποιος ἄλλος ἐθνικὸς συγγραφέας. Μὲ αὐτὸ τὸ δεδομένο, δὲν θὰ ἦταν ἄστοχο νὰ ὑποθέσει κανεὶς ὅτι ἡ Ὑπατία εἶχε πράγματι βρεθεῖ κοντὰ σὲ κάποια χριστιανικὴ αἵρεση!

Καὶ τὸ σημαντικώτερο, πρὸς αὐτὸ τὸ συμπέρασμα φαίνεται νὰ μᾶς ὀδηγεῖ καὶ μία ἄλλη, ἐντελὼς ἀπροσδόκητη μαρτυρία: ἡ μαρτυρία τοῦ ἐθνικοῦ καὶ πολέμιου τοῦ χριστιανισμοῦ Δαμασκίου, ὁ ὁποῖος ἐνοχοποιεῖ γιὰ τὴ δολοφονία τῆς Ὑπατίας τὸν φθόνον τοῦ Κυρίλλου, «ἐπισκόπου τῆς ἀντιπάλου αἱρέσεως»!!⁽⁷⁾. Τὸ σχόλιο τοῦ Δαμασκίου δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει παρὰ ἓνα καὶ μόνο πράγμα: ὅτι καὶ ἡ ἴδια ἡ Ὑπατία ἦταν ὁπαδὸς μιᾶς χριστιανικῆς αἱρέσεως, τῆς ἀντιπάλου αἱρέσεως ἀπὸ αὐτὴν τῆς ὁποίας ἠγεῖτο ὁ Κύριλλος! Ἄρα ὁ ἐθνικὸς Δαμάσκιος ὄχι μόνο δὲν «διεκδικεῖ» τὴν Ὑπατία γιὰ λογαριασμό τῆς ἐθνικῆς παρατάξεως, ἀλλὰ καὶ φαίνεται νὰ ἀναγνωρίζει ὅτι αὐτὴ ἦταν μέλος μιᾶς χριστιανικῆς αἱρέσεως - πράγμα ποὺ βεβαίως ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἀπροκάλυπτη περιφρόνηση μέ τὴν ὁποία μιλοῦσε γιὰ τὴ φιλοσοφικὴ της ἀξία!

(7) Δαμασκίου, *Ἰσιδώρου βίος*, ed. C. Zintzen, ἀπ. 102.27-34: «Ἦδη γοῦν ποτε συνέβη τὸν ἐπισκοποῦντα τὴν ἀντικειμένην αἵρεσιν Κύριλλον, παριόντα διὰ τοῦ οἴκου τῆς Ὑπατίας, ἰδεῖν πολὺν ὡθισμόν ὄντα πρὸς ταῖς θύραις, ἐπιμίξανδρῶν τε καὶ ἵππων», τῶν μὲν προσιόντων, τῶν δὲ ἀπιόντων, τῶν δὲ καὶ προσισταμένων. Ἐρωτήσαντα δὲ ὅ,τι εἶη τὸ πλῆθος καὶ περὶ οὗ κατὰ τὴν οἰκίαν ὁ θόρυβος, ἀκοῦσαι παρὰ τῶν ἐπομένων, ὅτι προσαγορεύοιτο νῦν ἡ φιλόσοφος Ὑπατία καὶ ἐκείνης εἶναι τὴν οἰκίαν. Μαθόντα δὴ οὕτω δηχθῆναι τὴν ψυχὴν, ὥστε φόνον αὐτῇ ταχέως ἐπιβουλεύσαι, πάντων φόνων ἀνοσιώτατον».

Μ' όλα τὰ παραπάνω, ἂν θέλουμε νά εἴμαστε ἀπολύτως εἰλικρινεῖς, δέν μποροῦμε νά ἰσχυρισθοῦμε ὅτι *ἀποδείξαμε* πῶς ἡ Ὑπατία ἦταν ὁπαδὸς μιᾶς χριστιανικῆς αἰρέσεως· θὰ χρειάζονταν πολὺ περισσότερα στοιχεῖα, γιὰ νά μποροῦμε νά μιλάμε γιὰ ὀριστική καὶ ἀκλόνητη ἀπόδειξη· στὴν παρούσα φάση, καὶ μέ τὰ στοιχεῖα πού ἔχουμε στὴ διάθεσή μας ἀπὸ τίς πηγές, δέν μποροῦμε νά μιλάμε παρὰ γιὰ ἐνδείξεις. Αὐτὸ πού μποροῦμε νά ποῦμε μετὰ πεποιθήσεως εἶναι ὅτι, ἐάν ἔπρεπε ὁποσδήποτε νά ἀποφανθοῦμε ἂν ἡ Ὑπατία ἦταν ἐθνικὴ ἢ ἦταν ὁπαδὸς μιᾶς χριστιανικῆς αἰρέσεως, ἔχουμε πολὺ περισσότερα στοιχεῖα νά ἰσχυρισθοῦμε τὸ δεύτερο παρὰ τὸ πρῶτο!

Ἐπίμετρον

Συμπερασματικά, θὰ μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι ἡ προηγηθεῖσα συζήτηση, ἂν καὶ ἐπικεντρωμένη ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν δεδομένων περιορισμῶν τοῦ χώρου σέ ἓνα καὶ μόνον σημεῖο τοῦ μύθου τῆς Ὑπατίας, μᾶς ἔχει ἤδη ὁδηγήσει σέ ἓνα πραγματικά ἀποκαλυπτικὸ συμπέρασμα: ὅτι κατὰ πᾶσα πιθανότητα ἡ Ὑπατία ὄχι μόνον δέν ἦταν ἐθνικὴ, ἀλλὰ καὶ εἶχε πιθανώτατα ἀσπασθεῖ κάποια χριστιανικὴ αἵρεση. Τὸ συμπέρασμα αὐτό, στό ὁποῖο φθάνουμε μέσα ἀπὸ τὴν ἐνδλεχῆ μελέτη καὶ τὴν προσεκτικὴ ἀξιολόγηση τῶν πηγῶν, ἀνατρέπει ἐκ βάθρων τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ἀποδεικνύει πόσο λίγη σχέση ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν μῦθο καὶ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα. Εἶναι στ' ἀλήθεια θλιβερὴ ἡ διαπίστωση ὅτι στὴν περίπτωσιν τῆς Ὑπατίας ὁ μῦθος ἔχει σέ τέτοιο βαθμὸ σκεπάσει τὴν πρα-

γματικότητα, ὥστε τὸ ψέμμα καὶ ἡ πλάνη θεωροῦνται σχεδόν ἀπ' ὅλους σήμερὰ ὡς ἀδιαφιλονίκητη ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Ἡ φιλόσοφος καὶ μαθηματικός Ὑπατία ὑπῆρξε «παράπλευρη ἀπώλεια» μιᾶς σύγκρουσης ἀνάμεσα στὴν πολιτικὴ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου τὸν Μάρτιο τοῦ 415 μ.Χ. Αὐτὸ προκύπτει πέραν πάσης ἀμφιβολίας ἀπὸ τίς πηγές. Ὁ ἑπαρχος Ὁρέστης, ὁ διορισμένος ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα πολιτικός διοικητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας, χριστιανὸς καὶ ὁ ἴδιος, ἦταν πιστὸς μαθητὴς τῆς Ὑπατίας. Ἔτσι, κάποιοι ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ νέου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου, ἀνεγκέφαλοι φανατικοί, ἀσφαλῶς, πίστευσαν ὅτι ὁ Ὁρέστης θὰ ἄλλαζε πολιτικὴ καὶ θὰ ἐγκατέλειπε τὴ σκληρὴ στάση πού κρατοῦσε ἐναντία στόν Κύριλλο, ἂν ἔβγαινε ἀπὸ τὴ μέση ἡ Ὑπατία. Ἄν, τώρα, πρέπει ὁποσδήποτε νά δοῦμε αὐτὴ τὴ δολοφονία μέ φρόντο τὴ σύγκρουση χριστιανισμοῦ καὶ παγανισμοῦ, τὰ στοιχεῖα πού ἔχουμε δέν ἐπιδέχονται πολλὰς ἐρμηνεῖς: Καὶ οἱ δύο ἀντιμαχόμενες παρατάξεις στὴν Ἀλεξάνδρεια ἦταν χριστιανικὲς.

Κλείνοντας, δέν πρέπει νά παραλείψουμε νά σχολιάσουμε ἐν πάσῃ συντομίᾳ τὸ ἴδιο τὸ γεγονὸς τῆς δολοφονίας τῆς Ὑπατίας, ἀφήνοντας κατὰ μέρος τίς ἀνακρίβειες, τὰ φληναφήματα καὶ τὰ ψεύδη τοῦ μύθου περὶ «μάρτυρος τοῦ ἐλληνισμοῦ». Ἡ δολοφονία τῆς φιλοσόφου Ὑπατίας, εἴτε αὕτη ἦταν εἰκοσιπέντε εἴτε ἐξῆντα ἐτῶν, εἴτε ἦταν ἐθνικὴ εἴτε χριστιανή, εἶναι ἓνα ἀποτρόπαιο ἐγκλημα, τὸ ὁποῖο ὁ κάθε πολιτισμένος ἄνθρωπος δέν μπορεῖ παρὰ νά καταδικάζει ἐντελῶς κατηγορηματικά καὶ ἀ-

περίφραστα. Καί είναι αλήθεια ότι τό άποτροπαιο αυτό έγκλημα διεπράχθη άπό κάποιους πού ήθελαν νά λέγονται «χριστιανοί». Αυτό είναι κάτι πού πρέπει νά πούμε εύθαρσώς καί μέ κάθε παρηγοσία, καί δέν παύει νά είναι αλήθεια, είτε ή 'Υπατία ήταν έθνική, είτε χριστιανή, είτε ότιδήποτε άλλο.

Είναι αλήθεια ότι ή ιστορία του χριστιανισμού έχει τραυματισθεί άπό φανατισμούς, μίση καί έγκλήματα... έν όνόματι της θρησκείας της αγάπης. Καί είναι χρήσιμο νά θυμηθούμε πώς έρμηνεύει αυτόν τόν μετασχηματισμό της θρησκείας της αγάπης σέ θρησκεία του μίσους (κατ' έξοχήν στόν πόλεμο κατά των αίρέσεων) ένας άπό τούς πραγματικά μεγάλους χριστιανούς διανοητές του είκοστου αιώνα, ό 'Αλέξανδρος Τσιριντάνης. Κατά τόν Τσιριντάνη, τό μίσος χρησιμοποιείται ως ύποκατάστατο (Ersatz) της γνήσιας συμμόρφωσης της ζωής του ανθρώπου πρός τή διδασκαλία του Εύαγγελίου, στό πλαίσιο μιας κουτοπόνηρης προσπάθειας νά δωροδοκηθεί ή θεία δικαιοσύνη μέ τό έξής άνόητο σκεπτικό: «Δέν σοϋ προσφέρω μέν, Θεέ μου, βίο σύμφωνο μέ τό Εύαγγέλιο, σοϋ προσφέρω όμως τό μίσος έναντίον εκείνων πού πλανώνται περί τό όρθό δόγμα»⁽⁸⁾. Περιττό βέβαια νά πούμε ότι αυτή ή προσφυγή στό μίσος καί τόν φανατισμό άποτελεί εύθεϊα διαστροφή του μηνύματος του χριστιανισμού.

Δέν ύπάρχει λοιπόν κανένας λόγος νά άρνηθούμε ότι έχουν ύπάρξει στήν

ιστορία καί κακοί «χριστιανοί»! 'Αλλά ούδείς δικαιούται νά παίρνει έναν κακό ή μόνον κατ' όνομα «χριστιανό» ως μέτρο σύγκρισης. Για νά χρησιμοποιήσουμε τήν έξαιρετικά εύστοχη καί εκφραστική εικόνα πού μάς δίδει ό άγιος Γρηγόριος ό Θεολόγος, ούδείς δικαιούται νά συγκρίνει τόν χειρίστο των ίππων μέ τόν άριστο των όνων, καί νά διαπιστώνει κατόπιν πανηγυρικά ότι τά γαϊδούρια τρέχουν πιό γρήγορα άπό τά άλογα⁽⁹⁾! Ένα τέτοιο συμπέρασμα δέν θά άποδείκνυε τίποτε περισσότερο άπό τήν άπροσμέτρητη άνοησία αυτού πού θά τό ύποστήριζε.

Όπως ύπάρχουν παντού καί πάντα οί άνεγκέφαλοι φανατικοί, έτσι είναι βέβαιο ότι καί μερικοί άπ' όσους προσήλθαν στή χριστιανική πίστη κατά τούς πρώτους αιώνες δέν στάθηκαν ικανοί νά νιώσουν καί νά καταλάβουν πλήρως τό μήνυμα του χριστιανισμού. Ό χριστιανισμός όμως βρήκε καί έδω μία άκόμη εύκαιρία νά καταδείξει τήν άνωτερότητά του άπέναντι στόν παλαιό κόσμο, άπομονώνοντας καί καταδικάζοντας *άπερίφραστα τέτοιους φανατικούς*. Μία άκριβώς τέτοια άπομόνωση καί άπερίφραστη καταδίκη βρίσκουμε στήν περίπτωση της δολοφονίας της 'Υπατίας: Οί χριστιανοί όχι άπλως δέν έμ-

(9) Γρηγορίου Ναζιανζηνού, *Έπη ήθικά*, Η'. Σύγκρισις βίων, ed. J.-P. Migne, PG 37, 665.10-666.1: «Γνοίης δ' άν οϋτω τοίν βίοιν όσον μέσον./μή μοι τόν άκρον των όνων ίππων κακῶ άντεξετάζειν, μηδέ κοσμικοϋ βίου/άριστον άνδρα, τῷ κακίστῳ των έμῶν κρείττους γάρ άν φανεΐεν, οϋκ άρνήσομαι. Ει δ' άκρον άκρῳ, καί κακόν θεΐης κακῶ έναντίους, μάθους άν όπόσον κρατῶ».

(8) 'Αλεξάνδρου Τσιριντάνη, *Γιά μία πορεία μέ επίγνωση*, Έκδόσεις «Συζήτησις», 'Αθήναι 1975, σελ. 122.

φρανίζουν καμμία τάση νά αποσιωπήσουν τό ἐγκλημα, ἢ ἔστω νά τό ἀντιπαρέλθουν μέ ὅσο τό δυνατόν λιγώτερες λεπτομέρειες, ἀλλά καί τό καταγγέλλουν μέ ὅση περισσότερη δύναμη μποροῦν, γιγνόμενοι οἱ ἴδιοι οἱ σφοδρότεροι κατήγοροι τῶν ἀνανδρῶν δολοφόνων. Τό ὄνομα τοῦ ἐπικεφαλῆς τῶν δολοφόνων παραδίδεται στήν αἰώνια καταδίκη ἀπό χριστιανική πηγή, τόν ἐκκλησιαστικό ἱστορικό Σωκράτη⁽¹⁰⁾. Ὅλες οἱ εἰδεχθεῖς λεπτομέρειες τοῦ στυγεροῦ ἐγκλήματος, οἱ ὁποῖες μᾶς κάνουν νά νιώθουμε ἀποστροφή γιά τούς ἀνανδρους δολοφόνους, μᾶς εἶναι γνωστές ἀπό τίς χριστιανικές πηγές, τόν Σωκράτη τόν Σχολαστικό⁽¹¹⁾, τόν Ἰωάννη Μαλάλα⁽¹²⁾, τόν Νικηφόρο Κάλλιστο - Ξανθοπούλου⁽¹³⁾, ἀκόμη καί τόν Ἰωάννη Νι-

κίου⁽¹⁴⁾, ἐνῷ ὁ ἐθνικός Δαμάσκιος τίς ἀποσιωπᾷ, ἢ πάντως τίς ἀντιπαρέρχεται⁽¹⁵⁾. Καί ἡ πιό ἀπερίφραστη καί ἀνυπόκριτη καταδίκη τοῦ ἀποτρόπαιου ἐγκλήματος ἀπαντᾷ ὁμοίως στά ἔργα χριστιανῶν. Ὁ Σωκράτης ὁ Σχολαστικός, μάλιστα, βρίσκει τήν εὐκαιρία νά σχολιάσει ὅτι οἱ φόνοι καί οἱ μάχες καί τά παρόμοια εἶναι ἐντελῶς ἀλλότρια γιά ὅσους πιστεύουν στόν Χριστό⁽¹⁶⁾.

Εἶναι βέβαιον ὅτι, στά μάτια τῶν ἀνθρώπων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, αὐτή ἡ ἀνοικτή καί ἀπερίφραστη καταδίκη τοῦ ἐγκλήματος τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν ἔδωσε μία ἀκόμη ἀπτή ἀπόδειξη τῆς ἀνωτερότητας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπέναντι στόν παλαιό κόσμο. Διότι ὁ μέσος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς

(10) Σωκράτους Σχολαστικοῦ, *Ἐκκλησιαστική ἱστορία*, ed. W. Bright, Z' 16-17: «ἄνδρες τό φρόνημα ἐνθερμοί, ὧν ἠγεῖτο Πέτρος τις ἀναγνώστης».

(11) Σωκράτους Σχολαστικοῦ, *Ἐκκλησιαστική ἱστορία*, ed. W. Bright, Z' 15.18-21: «Καί ἐκ τοῦ δίφρου ἐκβαλόντες, ἐπὶ τήν ἐκκλησίαν ἢ ἐπὶ νυμνον Καισάριον συνέλκουσιν, ἀποδύσαντες τε τήν ἐσθῆτα ὁστράκοις ἀνείλυν' καί μεληδόν διασπάσαντες, ἐπὶ τόν καλούμενον Κίναρῶνα τά μέλη συνάραντες πυρί κατηνάλωσαν».

(12) Ἰωάννου Μαλάλα, *Χρονογραφία*, ed. L. Dindorf, 359.13-14: «οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἐκαυσαν φρυγάνοις αὐθεντήσαντες Ὑπατίαν τήν περιβόητον φιλόσοφον, περί ἧς μεγάλα ἐφέρετο».

(13) Νικηφόρου Κάλλιστου - Ξανθοπούλου, *Ἐκκλησιαστική ἱστορία*, ΙΓ', ις', ed. J.-P. Migne, PG 146, 110-6 D: «ἐπανιοῦσαν ποθεν συντηρήσαντες, τοῦ δίφρου καθελόντες, ἐπὶ τήν ἐκκλησίαν, ἢ Καίσαρός ἐστιν ἐπὶ νυμνος, εἰλκον' ἐκεῖσέ τε περιδύσαντες αὐτῇ τήν ἐσθῆτα, ὁστράκοις ἀνείλυν' ἔπειτα εἰς μέλη διασπάσαντες, ἐπὶ τόν δς Κίναρῶν ἐκαλεῖτο, χῶρον ἀγαγόντες, δαπάνην ἐπαφῆκαν πυρί».

(14) Ἰωάννου Νικίου, *Χρονικόν*, ed. R. H. Charles, LXXXIV.101-102: «And when they learnt the place where she was, they proceeded to her and found her seated on a (lofty) chair; and having made her descend they dragged her along till they brought her to the great church, named Caesarion. Now this was in the days of the fast. And they tared off her clothing and dragged her [till they brought her] through the streets of the city till she died. And they carried her to a place named Cinaron, and they burned the body with fire».

(15) Ὁ Δαμάσκιος περιορίζεται σέ μία ἐντελῶς «στεγνή» καταγραφή τοῦ γεγονότος: «Προελθούση γάρ κατὰ τό εἰωθός ἐπιθέμενοι πολλοί ἀπό οἱ θεοὶ θηριώδεις ἄνθρωποι, ὡς ἀληθῶς σκέτλιοι, οὕτε θεῶν ὅπιν εἰδότες, οὕτ' ἀνθρώπων νέμεσιν' ἀναιροῦσι τήν φιλόσοφον» (Δαμασκίου, *Βίος Ἰσιδώρου*, ed. C. Zintzen, ἀπ. 102.34-36).

(16) Σωκράτους Σχολαστικοῦ, *Ἐκκλησιαστική ἱστορία*, ed. W. Bright, Z' 15.22-24: «Ἀλλότριον γάρ παντελῶς τῶν φρονούντων τά Χριστοῦ φόνοι καί μάχαι καί τά τούτοις παραπλήσια».

ἐκείνης μπορούσε εύκολα νά βγάλει τά δικά του συμπεράσματα, συγκρίνοντας τήν άνοικτή καί άπερίφραστη καταδίκη έκ μέρους τών χριστιανών τής δολοφονίας τής 'Υπατίας μέ τή στάση πού είχε τηρήσει, γιά παράδειγμα, ό 'Ιουλιανός ό Παραβάτης σέ μία παρόμοια περίπτωση, στήν περίπτωση τής δολοφονίας τοῦ επίσκόπου Γεωργίου στήν ίδια πόλη, τήν 'Αλεξάνδρεια. 'Η είρωνεία λοιπόν είναι ότι, όπως φαίνεται, εκείνη τήν εποχή ή δολοφονία τής 'Υπατίας όδήγησε σέ αντιδιαμετρικά αντίθετα συμπεράσματα από αυτά πού επείγονται νά έξαγάγουν όσοι κάνουν τήν 'Υπατία σήμερα σύμβολο τής άντιχριστιανικής πολεμικής.

Συμπερασματικά, μολονότι σέ αυτή τή μελέτη περιορισθήκαμε έκ τών πραγμάτων νά φωτίσουμε μερικές μόνον πτυχές τοῦ όλου θέματος, βρήκαμε έν τούτοις τήν εύκαιρία νά διαπιστώσουμε πόσο μακράν τής αλήθειας βρίσκεται ό μύθος τής 'Υπατίας, πού έμφανίζει τήν 'Υπατία ως «μάρτυρα τοῦ έλληνισμού»... Είναι πραγματικά άπίστευτο σέ πόσο ώμή παραχάραξη τής ιστορικής αλήθειας καί σέ πόσα έξώφθαλμα ψεύδη καταφεύγουν οι αυτόκλητοι κατήγοροι τοῦ χριστιανισμού, προκειμένου νά άμφισβητήσουν τήν άγαστή συμπόρευση έλληνισμού καί χριστιανισμού. Καί βεβαίως, όταν κάποιος καταφεύγει στά ψεύδη, τό κάνει έπειδή τοῦ λείπουν οι αλήθειες.

Δρ ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΤΣΕΝΤΟΣ

ΤΟ ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ - ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ

Όλα καί στή ζωή μου θάχανε αλλάξει
-έδω τοῦ κόσμου όλου άλλαξε ή τάξη-
άν είχε στή δική μου ιστορία είπωθεϊ
τό πρό Χριστοῦ μετά Χριστόν κι είχε υπάρξει
μιά φάτνη στήν καρδιά μου, ό Χριστός νά γεννηθεϊ.

Ε.Μ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ

Δέν φανταζόμουν, όταν μαθητής έμά-
θαινα για τόν 'Ηρακλή πώς βρέθηκε
μπροστά στό σταυροδρόμι εκείνο της
'Αρετής καί της Κακίας δηλαδή της ευ-
τυχίας καί της δυστυχίας, καί έπρεπε
νά διαλέξει τόν ένα από τούς δύο δρό-
μους αυτούς, πώς κάποια μέρα θά ω-
φειλα κι εγώ νά κάνω μιá παρόμοια
έκλογή, γράφει στην ιστορία του ό νέος
μας.

Καί μάλιστα πολύ πιό δύσκολη έκλο-
γή, γιατί γύρω μου ανοίγονται όχι πιá
δύο, αλλά χίλιοι δυό δρόμοι καί άκού-
ονται αναρίθμητες φωνές πού μέ προσ-
καλούν, καί μέ σαστίζουν. Σωρός καί
οί ψεύτικοι προφήτες του 20^{ου} αιώ-
νος πού επίσης καλούν κάθε νέο νά τούς
άκολουθήσει. 'Αλλά πού οδηγούν τελικά
όλες αυτές «οί οδηγίες»; Βλέπεις τόσο
κόσμο νά παίρνει ένα δρόμο, όχι γιατί
τόν νομίζει καλύτερο από τούς άλλους,
αλλά από ένα είδος μιμητισμού, γιατί
βλέπει τί κάνουν οί άλλοι, οί πολλοί.
'Ομως αυτό δέν είναι κάτι πού μπορεί
νά μάς πείσει, νά μέ πείσει κι έμένα,
για νά τούς άκολουθήσω κι εγώ, νά
πώ, βρήκα πιá κι εγώ τό δρόμο μου.
'Ακόμη πολλοί είναι πού λένε «άφησε
τίς φιλοσοφίες, δέν συνηθίζονται σήμε-
ρα. Είσαστε νέοι καί τά νειάτα είναι
καμωμένα μόνο για τό γλέντι καί την
ξενιασιά». 'Αλλοι μάς προσφέρουν την
άμεριμνησία των ναρκωτικών, σιγά -
σιγά κι εδώ στόν τόπο μας, άλλοι την
άνεκτική κοινωνία, άλλοι άλλα. Καί
μου φαίνεται πώς κι αυτοί πού έτσι
μιλούν, στό βάθος τους κι όνειρα έχουν

καί φιλοδοξίες για κάτι πού νά τούς
άναδείξει ή έστω νά τούς προσφέρει τι-
μές καί άξιώματα, για κάτι πού επί
τέλους ικανοποιεί έναν άνθρωπο.

'Εμείς οί σημερινοί νέοι, όμως, κυ-
τάζουμε κατάμματα, ρεαλιστικά την ζωή.
Καί βλέπουμε πώς, ναι, τά νειάτα, τά
χρυσά νειάτα, δέν μένουν παντοτεινά.
Λίγα χρόνια κρατούν, κι έπειτα θερί-
ζεις... ό,τι έσπειρες. Νά χαρής, ποιός
λέει όχι, αλλά αν κάτι κάνης σήμερα,
αυτό θά είναι τό στήριγμά σου άργότε-
ρα, άλλοιώς πού θά βασισθής για την
πρόδοό σου;

* * *

'Ετσι κι εγώ θέλω νά βρω τόν δρόμο
πού θά ικανοποιήση κάθε λαχτάρα πού
έχω μέσα μου, κάτι πού νά μου άρέσει
καί νά μέ ικανοποιή. Νοιώθω την ά-
νάγκη νάχω μιάν ύπόσταση, μιάν όντό-
τητα άνεξάρτητη, κάτι νά δημιουργήσω
κι εγώ, θέλω καί την χαρά της δημι-
ουργίας πού στό βάθος έχουμε όλοι οί
νέοι, ν' αφήσω ίχνη από τό πέρασμά
μου στή ζωή. Ναί, έμείς οί «σημερινοί»
νέοι λαχταρούμε νά χτίσουμε ένα κόσμο
καλύτερο, πιό σωστό καί πιό ώραίο άπ'
αυτόν πού βρήκαμε.

'Εχουμε συναίσθησι του ό,τι γεννηθή-
καμε σέ μιá εποχή πού ό πολιτισμός
μας κάθε μέρα ύφίσταται καί νέες έντο-
νες μεταβολές. Σέ άπειρα σημεία έχουμε
αλλάξει, καί αλλάζουμε συνεχώς τούς
τρόπους της ζωής μας. Νέα ήθη καί
νέα έθιμα άκόμη επιβάλλονται. 'Επατή-
σαμε καί στό φεγγάρι καί περιμένουμε

όλο και περισσότερα θαύματα της τεχνικής. Ζούμε με κομφόρ που μάς δίνουν όνειρώδεις ανέσεις. Μέσα όμως σ' αυτόν τον αναδυόμενο καινούργιο κόσμο, είναι ή χαρά ανάλογα περισσότερη; Αισθανόμαστε ασφάλεια, ανάλογα, μεγάλη, σιγουριά, αλληλεγγύη; Πολλές φορές νοιώθω σαν να είμαστε «σ' ένα καράβι που μέσα σέ νύχτα θυελλώδη έχει χάσει την γραμμή πορείας του γιατί δεν έχει πυξίδα ή μάλλον γιατί έχει πυξίδα απομαγνητισμένη και κυριολεκτικά έχει χάσει τον μπούσουλά του». Και γι' αυτό σαν να ψηλαφοῦμε για έναν 'Ηγέτη, που ανάμεσα απ' αυτόν τον κυκεῶνα αντιλήψεων, επιρροῶν, πειραματισμῶν ἀκόμη, θά μπορούσε νά μάς ἀνοίξει τόν δρόμο πρὸς τήν ἐπιτυχία. Ποιός, ἀλήθεια, θά μάς δώση τόν προσανατολισμό που χρειαζόμαστε, τήν πυξίδα γιά τήν ζωή που ἀπλώνεται ὀλόκληρη μπροστά μας; Ποῦ θά βροῦμε αὐτό που θά εἶναι τό σωστό, που θά τό διαλέξουμε ἐμεῖς, οἱ ἴδιοι, ὁ καθένας μας προσωπικά; Νοιώθουμε ὅτι μάς λείπει κάτι, κάτι πολύ σπουδαῖο. Γιατί ἕνα τέτοιο κενό; Εἴμαστε ὄντα μέ ψυχή, που στό βάθος γυρεύει τή χαρά καί τήν εὐτυχία ὅχι στά κατακάθια τοῦ βούρκου ἢ στούς τενεκέδες τῶν ἀπορριμμάτων.

Κοίταξα γύρω μου κι ἐγώ ὅσο μόρρεσα, τόν κάθε δρόμο, απ' αὐτούς που καθημερινά μάς προτείνουν, τόν κάθε τρόπο ζωῆς, ἀπό τοὺς ἐγκυκλοπαιδιστάς καί τοὺς ὑλιστάς τύπου Feuerbach, καί La Mettrie, μέχρι τοῦ Darwin, τοῦ Marx, τοῦ Freud ἀκόμη καί τοῦ Rousseau μέχρι καί τῶν νεωτάτων ἐξτρεμιστῶν, ὅπως τοῦ Marcuse, τοῦ Sartre, ἔπειτα ἀκόμη καί μέχρι τῶν 'Ινδῶν Γκουρού, γιά νά κρίνω ἀπό τό ποῦ ὁ καθένας ὁδηγεῖ, ἂν εἶναι αὐτός, που τελικά θά καταλήξω.

Δηλαδή τί εἶδους ἀνθρώπους, τί εἶδος ζωῆς δημιουργεῖ ή κάθε ἀντίληψις, ή τεχνοκρατική λ.χ. ὁ ὑλισμός, ἀκόμη καί ὁ χιππισμός. Ἐκοίταξα ἐπίσης ἄν σήμερα, στήν διαστημική ἐποχή μας, ἐξακολουθοῦν νά ἔχουν θέσι οἱ λεγόμενες πνευματικές ἀξίες. Στάθινα πολύ πάνω στήν κάθε ἄποψι που ἀνέφερα, γιατί ή ηλικία μας δέν συμβιβάζεται εὐκόλα μέ τά «κατά συνθήκην» καί ἐξ αἰτίας τῆς παγκοσμίου ἀναταραχῆς, ὅσον ἀφορᾷ τά παραδεδομένα, θέλησα νά δῶ ἂν ἐφαρμόζεται σήμερα ή κάθε ἄποψις που ἀνέφερε καί ποιὰ εἶναι τά συστατικά της χαριτιά, οἱ τίτλοι καί πρὸ πάντων ποιοί εἶναι οἱ καρποί.

Ἐμεῖς οἱ σημερινοί νέοι, λένε πολύ σωστά ὅσοι ζητοῦν καί ψάχνουν γιά κάτι στή ζωή, ἐμεῖς που κοιτάζουμε τή ζωή κατάματα καί ρεαλιστικά, που ἐπετύχαμε νά ἀλλάξουμε ἥθη, ἔθιμα, ἀντιλήψεις καί κατωρθώσαμε ν' ἀκούγεται ή φωνή μας κάνοντας πραγματικότητα τόν «τόπο στοὺς νέους», που ἔχουμε στό χέρι μας μιὰ τεχνική πρόοδο ἀσύλληπτη, ταιριάζει ν' ἀσχολούμεθα καί μέ αὐτά που οἱ παπποῦδες μας τά ἔλεγαν «πνευματικές ἀξίες, πειθαρχημένη ζωή κ.λπ.»; Ἐμεῖς, τώρα πιά προχωροῦμε μέ αὐτοπεποίθησι, γιατί πήραμε στά χέρια μας τήν ζωή μας κι ἀνοίξαμε τόν δρόμο μπροστά μας γιά νά κάνουμε μιὰ καινούργια κοινωνία, ὅπως ἐμεῖς τήν καταλαβαίνουμε, ἐπιτυχημένη, χαρούμενη, σωστή!

* * *

Εἴμαστε ὅμως ρεαλισταί, εἰλικρινεῖς καί δέν διστάζουμε ὅπου βρίσκουμε δυσκολία νά τήν ὁμολογήσουμε. Καί ἀναρωτιόμαστε, γιατί παρ' ὅλες τίς ἐπιτυχίες μας δέν νοιώθουμε ἱκανοποιημένοι; Γιατί ἀκόμη ὀρθώνονται τόσα προβλήματα μπροστά μας; Γιατί ἀκούμε τόσοι

νέους νά ζητοῦν ὅπωςδήποτε τήν ἄρνησι, τό γκρέμισμα τῶν παλιῶν, χωρίς ὅμως νά μᾶς λένε τίποτε, γιά τό τί θά χτίσωμε ἐμεῖς οἱ νέοι σήμερα; Ἀπλούστατα, λένε, αὐτό δέν μᾶς ἐνδιαφέρει. Ναί, ἀλλά ἐμένα προσωπικά μέ ἐνδιαφέρει καί πολύ μάλιστα.

Δέν θέλω νά ζήσω σάν ἕνα ἄβουλο πλάσμα στήν τύχη γιά νά μέ κατατάξουν κι ἐμένα αὔριο στήν ξεχασμένη καί θλιμένη νεολαία ὅπως τήν ὠνόμασε εὐστοχα ἕνας σύγχρονος Εὐρωπαῖος στοχαστής ὁ Jacques Ellul. Γι' αὐτό ὅποιο περιοδικό κι ἄν ἀνοίξη κανεῖς θά δῇ γιά χιλιάδες νέους πού σ' ὅλη τή γῆ ζητοῦν... εἴτε ζητοῦν σάν ὀργισμένα νειῶτα, σάν χίλπυς, εἴτε καί μέ ἐξεγέρσεις, πορεῖς, ἀπεργίες, κάποια διέξοδο ἀπό τοὺς προβληματισμούς τους. Βέβαια τίποτε δέν ἐπηρεάζει τήν αὐτοπεποίθηση καί τήν ἀπόφασή μας ν' ἀνοίξωμε ἕνα σωστό δρομό γιά τήν ἐπιτυχία μας. Ὅμως, ὅταν σέ κάθε βῆμα σου σκοντάβης στίς συνεχεῖς ἀναταραχές, παγκόσμιες βέβαια, πολιτιστικές, κοινωνικές, νοιώθεις τό ἔδαφος ἀβέβαιο κάτω ἀπό τά πόδια σου. Καί ὅσο κι ἄν κάποτε τό ρίχνης ἔξω γιά νά πάρης νέο θάρρος, ξέρεις πῶς αὐτό δέν εἶναι ἡ λύσις, δέν εἶναι ἕνας καινούργιος τρόπος ζωῆς. Εἶναι μιά κάποια φυγή, προσωρινή, καί πάντα μένει μέσα σου ἕνα κατάλοιπο ἀνησυχίας. Δέν σοῦ δίνει σιγουριά οὔτε τό «πιστεύω» τῆς ἐποχῆς μας. Βλέπεις πῶς ἐνῶ κτίζεις νέα ἦθη καί ἔθιμα, ἐν τούτοις νοιώθεις σάν ριζωμένα μέσα σου, σάν νά μὴν θέλῃς ν' ἀπαρνηθῇς καί τά πρῶτα. Ἀκόμα ἕνα ἀεροπορικό ταξίδι, δέν μπορεῖς νά κάνεις μέ ἡσυχία, μέ τίς συχνές ἀεροπειρατείες. Ἡ τεχνική πού σοῦ προμηθεύει τόσες ἀνέσεις, σοῦ μολύνει ὅμως τόν ἀέρα, τίς θάλασσες, τίς πηγές τῆς ζωῆς, σοῦ ἐπι-

σημαίνει τόσους κινδύνους. Ὅπου κοιτάξης, συζητήσεις γιά πολέμους, ὅποια ἐφημερίδα ἀνοίξης περιγράφει ἐγκλήματα, ναυάγια, ἐκτροχιασμούς. Ἐξ ἄλλου σημειώνεις πῶς καί ἡ συντροφιά ἀναμεταξύ μας εἶναι ὠραία ὅσο ὅλα πηγαίνουν καλά καί ὁμαλά. Ἄν ὅμως βρεθῇ κανεῖς σέ ἀνάγκη, βλέπεις μέ πόνο πῶς οἱ φίλοι του ξεμακραίνουν σιγά - σιγά καί μένεις ἀβοήθητος. Ἡ πεποίθησίς σου γιά τήν ἀλληλεγγύη τῶν φίλων σου σάν νά κλονίζεται. Κι ἐπειτα μιά ἄλλη πείρα μέ κάνει σκεπτικό: πολλοί φιλελεύθεροι καί προοδευτικοί νέοι, ὅταν πρόκειται γιά τό ἄτομό τους γίνονται ὑπερσυντηρητικοί ἀτομιστές καί οἱ ἄλλοι ἅς κάνουν ὅ,τι θέλουν. «Ὁ σῶζων ἐαυτόν»...

Θάλεγε κανεῖς πῶς αὐτές οἱ δυσκολίες τονώνουν τόν πόθο μας γιά ἕνα καινούργιο κόσμο καλύτερο, μέ δικαιοσύνη καί ἀλληλεγγύη, μέ ἀγάπη καί χαρά. Καί πρό πάντων μέ Ἀλήθεια, μέ τό Α κεφαλαῖο καί ὄχι μέ κατά συνθήκην ψεῦδη.

Καί χωρίς ὅμως νά γίνεσαι ἀπαισιόδοξος, σάν ρεαλιστής πού προβληματίζεσαι, ἴσως καί πολύ, δέν μπορεῖς νά μὴν ἀναζητήσης τήν αἰτία ὅλων τῶν δυσκολιῶν, πού συναντᾷς.

Καί ἔρχεσαι φυσικά, σάν λογικός καί υπεύθυνος ἄνθρωπος τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνος, νά θέλῃς νά ἐρευνήσης ὄχι πιά μόνο τήν ἐπιφάνεια τῶν πραγμάτων, ἀλλά καί τό βάθος τους. Μήπως δέν μεταχειριζόμαστε σωστά τήν τεχνική αὐτή ἱλιγγιώδη πρόοδο; Μήπως ἐκτός ἀπό τήν ἀξία καί πρόοδο τῆς τεχνικῆς χρειάζεται καί τίποτε ἄλλο πού βαρύνει στήν ἐπιτυχία μας στή ζωή; Μήπως ἀκόμη ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου γιά νά εἶναι ἀληθινά προοδευτική, γιά νά τόν βγάξῃ στήν ἐλευθερία, στήν δικαιοσύνη,

στήν αγάπη και στην δημιουργία, χρειάζεται μερικές ιδέες γερά βασισμένες στη λογική και στην πανανθρώπινη ιστορική πείρα; Έχω τό δικαίωμα απέναντι στον έαυτό μου νά στηρίξω όλόκληρη την ζωή μου σέ κάτι πού σήμερα ακόμη και χωρίς νά περιμένω τό μέλλον, έλέγχεται προπαγανδιστικό, ψυχρό και αδιάφορο γιά τόν άνθρωπο και τό μέλλον του, σάπιο ακόμη και γιά την σωματική του ύπόσταση; Πολλές είναι οί απαντήσεις, άλλωστε, πού μάς δίδονται από ένα σωρό προφήτες ψευτικούς τοῦ 20^{ου} αιώνας. Πού όμως όδηγοῦν τελικά οί φωνές των; Κοιτάξεις γύρω σου και βλέπεις τόν άλλον κόσμο, πού ακολουθεῖ ένα δρόμο όχι γιατί τόν βρήκε καλύτερο από έναν άλλον, αλλά από ένα είδος μιμητισμοῦ, γιατί βλέπει τί κάνουν οί πολλοί και τούς μιμείται.

Αὐτοί είναι οί πολλοί, στην τύχη, πού στην οὐσία δέν κάνουν ομάδα, αλλά ένα άβουλο πλήθος, πού αὔριο θά διαλυθῇ και θά αφήσῃ τόν άλλο μονάχο του, χωρίς καμμιά βοήθεια (ποιός μίλησε γιά βοήθεια;) ἴσως έλλεινολογώντας γιά τά χάλια του, σάν την άλεπού πού έβαλε τόν κόρακα νά καλαϊδήσῃ...

Δέν ξέρω, νομίζω πώς στό βάθος μας όλοι, και όνειρα έχομε, ακόμη και σήμερα, και την φιλοδοξία νά κάνωμε στη ζωή μας κάτι πού ν' άξίζει. Γιατί στό κάτω - κάτω, λέμε διαρκώς «έμεῖς οί νέοι», «τόπο στους νέους», μά πόσο καιρό θά μείνωμε «νέοι»; Σέ λίγο άλλοι θά έλθουν στη θέση μας κι έμεῖς θά είμαστε οί μεγαλύτεροι, και τότε, θά θερίζωμε ό,τι τώρα σπέρνομε. Έπειτα όλη αυτή ή νεανική ζωτικότητα μας, πού είναι ένα πολύτιμο τάλαντο στον άνθρωπο, θά μείνῃ άχρηστη γιά την πρόοδό μας;

Ναί, έμεῖς οί σημερινοί νέοι, θά σᾶς πουν αὐτοί πού δέν έπαψαν νά σκέπτονται, νοιώθωμε την ανάγκη νά χαράξωμε μιá πορεία, κάτι νά δημιουργήσωμε. Καί ό,τι κι αν κάνωμε, τό κάνωμε γιατί άναζητοῦμε μιá καινούργια σωστή «γραμμή πορείας» ανάμεσα από όλα όσα θεωροῦμε κατεστημένα και έμπόδια και πού θά γεμίσει τό κενό πού νοιώθωμε. Άναζητοῦμε την Πυξίδα πού θά την διαλέξωμε ό καθένας μας προσωπικά σάν σωστή, και όχι γιατί οί άλλοι τοῦ την επέβαλαν ή και άπλως τοῦ την επέταξαν σάν ένα άχρηστο ξεκούρδιστο παιχνίδι.

* * *

Φυσικά, ή κάθε μέθοδος, κρίνεται από τό αποτέλεσμα της έτσι κι εγώ, κοιτάξα νά δῶ τό κάθε σύστημα ζωῆς, πού θά ήθελα νά ακολουθήσῃ ή πυξίδα μου και νά τό κρίνω από τόν τύπο τοῦ ανθρώπου, πού έχει νά παρουσιάσῃ. Ξέρω πώς δέν είναι εύκολο και άπλό αυτό. Άπεναντίας, δύσκολο και πολύπλοκο. Άλλά άμα δῆς τό πράγμα ως θέμα ζωῆς ή θανάτου, έρευνᾶς άντικειμενικά και άπροκατάληπτα όσο μπορείς. Έτσι ξαναῆλθε στη σκέψη μου ή άπορία πού άνέφερα στην αρχή και έκοίταξα μήπως αὐτά πού σκέπτομαι στό έσωτερικό μου, όταν είμαι μόνος μέ τόν έαυτό μου, όταν προσπαθῶ νά τακτοποιήσω τίς σκέψεις μου γιά τή ζωή μου και τό μέλλον μου, μήπως αὐτά πού έχω στην συνείδησί μου, ή έπιθυμία γιά χαρά, γιά δικαιοσύνη, ειρήνη, αγάπη και δημιουργία, όπως άνέφερα παραπάνω, ήμποροῦν νά σταθοῦν σάν ένα σημείο έκκινήσεως, γιά την έρευνά μου, γιά την πορεία μου μέσα στη ζωή;

Μήπως αὐτή ή επαναστατικότητα μου, πού δείχνει την άξία και την οὐσία

τῆς νεανικῆς μου ὑπάρξεως, σημαίνει τό ἀνικανοποίητο ἀπό τήν ψευτιά καί τήν πλάνη, μήπως σημαίνει τήν ἀναζήτηση τῆς Ἀλήθειας μέσα στή Ζωή; Καί τότε, στήν ἀγνόητα τῶν ἐλευθερῶν νεανικῶν μου ἀναζητήσεων, εἶδα νά ὀρθώνεται μπροστά μου ὁ κόσμος μέ τίς ἰδικές μου πνευματικές ἐπιθυμίες καί λαχτάρες γιά μιᾶ καλύτερη ζωή καί γιά μιᾶ ἀνώτερη κοινωνία ἀνθρώπων καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀγνῶν καί μεγάλων ἀλήθεια ἀνθρώπων, πού ἐπάσχισαν καί ἀγωνίστηκαν γιά τίς ἴδιες μεγάλες αὐτές ἀξίες. Καί τότε ἔγινε ἡ συνάντησίς μου μέσα στό ἐργαστήρι τῆς συνειδήσεώς μου, μέ τόν κόσμο τῶν ἀξιῶν γιά τόν πνευματικό πολιτισμό, τήν κουλτούρα, πού προσέφερε καί προσφέρει τήν βάση γιά τό Ξεκίνημα τῆς Ζωῆς, τή γραμμή γιά τόν Πολικό Ἀστέρα στό περιπετειῶδες μεγάλο ταξείδι γιά τήν κατάκτηση τῆς εὐτυχίας. Συνάντησα τίς ρίζες μου, τό πνευματικό μου εἶναι, καί διεπίστωσα πόσο δίκαιο εἶχε ὁ εἰσηγητής τῆς ἀναλυτικῆς ψυχολογίας, ὁ G. G. Jung, ὅταν ἔλεγε πῶς οἱ ρίζες κάθε πνευματικοῦ ἀνθρώπου βρίσκονται στόν πολιτισμό πού ἔκανε στήν Εὐρώπη καί ἔπειτα ὁλόκληρο τόν κόσμο, νά μάθῃ νά ζῇ πολιτισμένα.

Ἔτσι ἄρχισα, ἓνα ξεκίνημα στήν ἔρευνα καί στήν μελέτη μου γιά τίς ἀρχές τῆς ζωῆς καί τοῦ κόσμου. Καί ἀπό τόν εὐρωπαϊκό πολιτισμό ἔφθασα στήν μελέτη μου, νά ἰδῶ τίς ἀρχές του, τίς πηγές του, γιά νά καταλάβω ἔπειτα αὐτή τήν σύνθεση πού ἀπετέλεσε τή βάση του: τόν Ἑλληνοχριστιανικό πολιτισμό. Βρῆκα ἓνα Ἰθύνοντα Νοῦ πού ἤθελε ὁ δικός μας μέγας σοφός, ὁ Πλάτων, γιά νά μᾶς δείξῃ τήν ἀπόλυτη Ἀλήθεια. Συνήντησα αὐτήν τήν Ἀλήθεια νά ξεδι-

πλώνεται ὁλόκληρη καί νά ζητᾷ νά ἐνσαρκώνεται, μέ ὅλη τή συνέπεια, μέσα στή Ζωή, τήν δική μου τήν ζωή καί τῶν ἄλλων καί ἀπεφάσισα νά καταπιастῶ μέ τό πιό μεγάλο ὄνομα τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, μελετώντας αὐτά πού ἐδίδαξε καί ἔζησε καί συνέστησε στόν ἄνθρωπο ἐπαληθεύοντάς τα μέ τό παράδειγμά Του καί μέ τοὺς καρπούς τῶν ἔργων Του. Ἀπεφάσισα νά ἰδῶ ἀπό κοντά καί νά ψηλαφίσω τόν Χριστό γιά τήν δική μου ἐλπίδα καί σωτηρία.

Βέβαια δέν ἦταν εὐκολο αὐτό. Πρῶτα - πρῶτα ἔπρεπε νά ἀψηφίσω τοὺς πολ- λούς, τό ρεῦμα, τήν μόδα τῆς ἀρνήσεως. Ἔπειτα τίς δικές μου δυσκολίες, τό παρόν καί τό μέλλον μέ τήν εὐκολή ζωή καί τήν διασκέδαση, πού νομίζεις πῶς δέν ἔχεις νά δώσεις λόγον σέ κανένα... εὐκολία ὅλα αὐτά γιατί νά ζητῶ τά δύσκολα; Καί ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, ἡ συνειδήσίς μου, οἱ ρίζες μου, μοῦ ἔλεγαν νά σταθῶ στήν ζωή καί στήν ἔρευνά μου.

* * *

Ἔτσι μέ πολύ ἀγῶνα μπόρεσα νά ξεπεράσω τίς παραπάνω δυσκολίες. Ἀλλά δέν ἦταν μόνο αὐτές. Μέ περίμεναν ἄλλες πού αὐτές πιά δέν προέρχονταν ἀπό μένα. Ἡ Ἐπιστήμη τά παραδέχεται ὅλα αὐτά; Ἡ Κοινωνία; Θά μπόρεσω νά ζήσω μέ αὐτές τίς ἀρχές σάν σοβαρός ἄνθρωπος, ἐπιστήμων αὔριο ἴσως, ἓνας μορφωμένος τέλος πάντων, πού θέλει κάτι νά κάνῃ στή ζωή του;

Καί ἐδῶ ἀρχίζει ὁ ἀγῶνας, ἡ ὁδοπορία, ἡ ἐξερεύνησις καί ἡ ἀνακάλυψις καί ἡ ἀποκάλυψις. Ἀπό βουνό σέ βουνό, ἀπό πηγὴ σέ πηγὴ, ἀπό τό σκοτάδι στό φῶς, ἀπό νύχτα σέ μέρα, παραμερίζοντας δάσος ἀπό δυσκολίες, νά κοιτάξω πρὸς τόν Οὐρανὸ πατώντας στή

Γῆ καί νά ἰδῶ τί ἔχει νά εἰπῇ γιά μένα ὁ Ἀρχηγός τῆς Ζωῆς μέ τήν ἀν-
θεντία καί τό κῦρος τῆς ἀπόλυτης Ἀλή-
θειας καί τῆς Ἀρετῆς, ὥστε νά εἶμαι
σίγουρος γιά τό μέλλον μου, τοὺς κό-
πους μου, τόν ἀγῶνα μου.

Καί θέλω νά εὐχαριστήσω καί ἀπό
τῆ θέση αὐτῇ ὅσους μεγαλύτεροὺς μου

μέ ἐβοήθησαν καί μοῦ παραστάθηκαν
στόν ἀγῶνα αὐτόν. Μέ τήν σωστή τους
στάσι, τήν τιμιότητα καί τό αἶσθημα
εὐθύνης, ὅπως ἐπίσης καί μέ τήν δική
τους ἀτομική πείρα στάθηκαν πολύτιμα
ὄργανα τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ γιά τήν
ἀξιοποίηση τῆς ζωῆς μου.

Α.

ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 3 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ Δ. ΛΙΑΡΟΜΜΑΤΗ

ΤΟ ΝΥΜΦΩΝΑ ΣΟΥ ΒΛΕΠΩ

Στ' ἀνάκτορο τό πάμφωτο τῆς βασι-
λείας Σου,
Εἶμαι κι ἐγώ τιμητικά προσκαλεσμέ-
νος,
Μά πῶς τήν πρόσκληση, τή γαμήλια,
νά δεχτῶ,
Ἔτσι πού εἶμαι ἀταίριαστα καί ρυπα-
ρά ντυμένος;
Πῶς νά τολμήσω δίπλα νά σταθῶ,
Σ' αὐτοὺς πού ροῦχα πεντακάθαρα
φορᾶνε,
Πού εὐφροσύνη καί ἀγαλλίαση λαμπο-
κοποῦν,
Καί ἀγιότητα παντοῦ μοσκοβολᾶνε;

Στεῖλε Σωτῆρα μου, τῆς δόξας Σου
τό φῶς,
Τό ρῦπο τῆς ψυχῆς μου νά λευκάνει,
Ντύσε με μέ τήν πρώτη μου στολή,
Ὅπως στόν ἄσωτο τό γυιό σου
εἶχες κάνει.
Σεμνά καί ταπεινά, μέ συστολή,
Θά μπῶ δειλά καί θά σταθῶ στήν
ἄκρη τοῦ νυμφώνα,
Ντυμένος τήν καινούργια μου στολή,
Θᾶμαι, Χριστέ μου, ἡ δική Σου εἰ-
κόνα.

Δ.Α.

* * *

ΟΠΩΣ ΣΤΙΣ ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Φίλοι παλιοί ἀγαπημένοι,
ΠΑίρνουνε κάθε τόσο τό δρόμο τῆς
ἐπιστροφῆς,
Πρός τήν οὐράνια Πατρίδα.
Τοὺς θυμᾶμαι καθὼς ποζάραμε,
Γεμᾶτοι αὐτοπεποίθησης,
Σέ παλιές φωτογραφίες,
Ἔτοιμοι νά ἐξορμήσουμε,
Γιά νά φέρουμε τό μήνυμα,

Τῆς ἐπιστροφῆς στό Χριστό.
Τώρα ἤρθε ἡ ὥρα,
Τῆς δικῆς μας ἐπιστροφῆς,
Στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ.
Τήν περιμένουμε μέ πίστη,
Γεμᾶτοι θάρρος καί ἐλπίδα,
Ὅπως τότε πού ποζάραμε,
Στίς παλιές φωτογραφίες.

Δ.Α.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΙΣ

Τελικά, χάνουμε ή κερδίζουμε αν δεν παρακολουθούμε την τηλεόραση; Τί νά σᾶς πῶ; Είλικρινά δεν ξέρω. Εἶναι γνωστόν τοῖς πᾶσιν, ὅτι ἡ τηλεόρασις, κατὰ κανόνα, δεν μᾶς δίνει τίποτα τό ἄξιον λόγου. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὅμως, χάνουμε καί κάποια νέα τόσο σημαντικά, πού εἶναι κρῖμα. Καί μπαίνοω ἀμέσως στό θέμα μου.

Χθές τό πρωί, ἄνοιξα τήν τηλεόρασι. Ἐνθουσιασμός στό ἐπιτελεῖο τῆς ἐκπομπῆς. Πανηγύριζε. Ἔλεγε καί ξανάλεγε τό μεγάλο νέο. Ἐπαινοῦσε τήν κυρία καί τήν πράξη της. Τῆς ἔκανε πρόσθετες ἐρωτήσεις, πού δεν εἶχαν τελειωμό. Καταλαβαίνω τήν ἀνυπομονή σας καί ἐξηγοῦμαι. Λοιπόν. Ἡ κυρία — κρατηθεῖτε γιά νά μήν πέσετε — υἱοθέτησε ἕνα σκυλάκι! Δεν ξέρω ἐάν τηρήθηκαν ὅλοι οἱ τύποι πού ἀπαιτεῖ μιά υἱοθεσία, ἀλλά ἄς μείνουμε στό γεγονός. Καί πρώτη πράξη, μετά τήν υἱοθεσία, ποιά ἦταν; Ὁργάνωσε ἑορτή γιά τά ...γενέθλια τοῦ σκυλιού! Δεν τό πιστεύετε; Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι τό ἄκουσα μέ τ' αὐτιά μου.

Καί ὁ ἀντίποδας τώρα, μέ μιά δεύτερη πληροφορία ἀπό τό ἴδιο κανάλι. Γνωστός δημοσιογράφος, εἶχε τήν ἐμπνευση, μέ τήν εὐκαιρία τῆς Πρωτοχρονιάς, ἀντί νά κόψῃ ἀπλῶς μιά βασιλόπιττα, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, νά ἀρχίσῃ τήν ἐκπομπή του μέ ἁγιασμό. Τί τό ἤθελε ὁ εὐλογημένος; Πρόβλημα γιά τήν ἐκπομπή πού λίγο πρῖν εἶχε μεταδώσει τό... μέγα γεγονός τῆς υἱοθεσίας τοῦ σκύλου. Νέα συζητήσεις. Ὅχι βέβαια γιά νά πούν μπράβο στόν δημοσιογράφο πού ἔκανε τό... τόλμημα νά ἀρχίσῃ τήν καινούργια χρονιά μέ ἁγιασμό. Ἀλλά

γιά νά ἀκουστοῦν φοβερά ἐρωτηματικά. Τί τόν ἤθελε τόν ἁγιασμό; Γιατί τόν ἔκανε; Καί — ἄκουσον, ἄκουσον! — οἱ παριστάμενοι παρακολούθησαν ὄρθιοι! Καί ἔκαναν καί τόν σταυρό τους! Καί νά σκεφθῇτε ὅτι μεταξύ δημοσιογράφων ὑπάρχει τόση ἀλληλεγγύη, ὥστε νά μήν ἐκφράζεται δυσμενῶς, ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλο, ἀκόμη καί γιά πράξεις πού ἐμπύπτουν στά ὅρια τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου! Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ ἁγιασμός θεωρεῖται χειρότερος ἀπ' αὐτές τίς πράξεις!

Θά μπορούσαμε νά σταματήσουμε ἐδῶ καί οἱ ἀναγνώστες νά βγάλουν τά συμπεράσματά τους. Ἀλλά δεν μπορῶ νά μήν σᾶς πῶ κάτι, σχετικό μέ τό πρώτο θέμα, πού συνέβη πρὸ ἐτῶν στήν Ἀμερική. Ἕνας βαθύπλουτος Ἀμερικανός, ἄφησε τόν σκύλο του γενικό κληρονόμο τῆς τεράστιας περιουσίας του, μέ στρατιά ὑπηρετῶν γιά νά τόν περιποιοῦνται, μέ σαλόνια γιά νά κάααθεται καί νά βλέπῃ (τί ἄλλο!) τηλεόρασι, μέ τραπεζαρίες γιά νά παίρνῃ τό πρωινό του, τό γεῦμα του καί τό βραδυνό του φαγητό (μόνος ἢ μέ καλεσμένους). Δεν γνωρίζω ἐάν τά γεύματα περιελάμβαναν καί... ἀπεριτίφ, γιά νά ἀνοίγει ἡ ὄρεξις τοῦ σκύλου. Ἐπίσης, δεν γνωρίζω τί θά γινόταν ἡ περιουσία, μετά τόν θάνατό του.

Πάντως ἕνα εἶναι βέβαιον. Δεν θά περιήρχετο σέ Ἴδρυμα γιά φτωχά παιδιά τοῦ τρίτου κόσμου. Αὐτά δεν εἶχαν μάθει νά ζοῦν σέ μέγαρα ὅπως ὁ ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς σκύλος τοῦ βαθύπλουτου Ἀμερικανοῦ, οὔτε νά γιορτάζουν τά γενέθλιά τους, ὅπως τό υἱοθετημένο σκυλάκι τῆς δικῆς μας κυρίας, οἱ ὅποιοι (ὁ Ἀμερικανός καί ἡ κυρία, ὄχι οἱ σκύλοι τους) δεν θά εἶχαν διαβάσει ἀσφαλῶς τήν Καινή Διαθήκη, γιά νά γνωρίζουν τήν παραβολή τοῦ ἄφρονος πλουσίου.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ

Θά ήταν κανείς ιδιαίτερα άφελής νά δεχθεί ότι οι παρούσες συνθήκες της ζωής του λαού μας τόσοσν στο πολιτικο-οικονομικό πεδίο, όσον καί στον κοινωνικόν τομέα είναι ιδανικές. Πολλοί λόγοι συντελοούν για νά δικαιώσουν όσους επίμονα ισχυρίζονται ότι διερχόμεθα περίοδον έθνικής παρακμής. Όμως ή μονομερής καί επίμονος προβολή για λόγους πολιτικού ανταγωνισμού των κομμάτων σκανδάλων για δωροδοκίες καί άλλες μεμπτές πράξεις στον δημόσιον βίον συντελοούν μάλλον στην απογοήτευση καί αποκαρδίωση της πλειοψηφίας του λαού καί ιδιαίτερα των νέων ανθρώπων για την προσδοκία ένός φωτεινότερου μέλλοντος, παρά στην διόρθωση του κακού για όσους διαχειρίζονται οίκονομικές ύποθέσεις δημοσίου συμφέροντος.

Δέν είναι ούτε ή πρώτη ούτε ή τελευταία φορά στην ζωή του έλληνικού κράτους, αλλά καί σέ διεθνές επίπεδο, πού λαμβάνουν χώρα οίκονομικά καί κοινωνικά σκάνδαλα. Δέν συνηγορούμε στην αποσιώπηση των θλιβερών αυτών γεγονότων, αλλά θά έπρεπε παράλληλα στο είδησιογραφικό καί σχολιαστικό πρόγραμμα των ειδήσεων των Μ.Μ.Ε. νά προβάλλονται καί νά γνωστοποιούνται στην κοινή γνώμη όσα αληθή, όσα σεμνά, όσα δίκαια, όσα άγνά, όσα προσφιλή, όσα εύφημα εί τις άρετή καί εί τις έπαινος (Φιλип. δ, 8) πραγματοποι-

ούνται στον τόπο μας κυρίως από την ιδιωτική πρωτοβουλία αλλά καί γιατί όχι από την κρατική μέριμνα, τά όποια εκτός από τό πρακτικό των αποτελέσμων έχουν ήθικόν αντίκτυπον στην κοινωνία καί ιδιαίτερα στους νέους ανθρώπους.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Τό οίκονομικό καί ιδιαίτερα τό δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας εξακολουθεί νά αποτελεεί τό πρώτο θέμα της επικαιρότητας στην πατρίδα μας καί μέ όλες τις επιπτώσεις στις σχέσεις της Ελλάδας μέ τους έταίρους της Ευρωπαϊκής Ένώσεως.

Ένα από τά θέματα τά όποια συνδέονται μέ τά μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα είναι καί εκείνο της έκτεταμένης φοροδιαφυγής. Από τό ό,τι ανακοινώθηκε σέ αυτήν την κατηγορία άνηκαν επώνυμα πρόσωπα καί μεγάλες οίκονομικές επιχειρήσεις.

Θά έστιάσουμε τό σχόλιον αυτό στην περίπτωση αυτή των λαϊκών τραγουδιστών καί των νυκτερικών κέντρων διασκεδάσεως τά όποια έχουν ύψηλά έσοδα καί αποφεύγουν χωρίς αίσθημα έντροπής νά περιλάβουν αυτά στις έτήσιες δηλώσεις του φόρου εισοδήματος καί νά αποδώσουν στο κράτος τόν όφειλόμενον φόρον.

Άσφαλώς οι άνθρωποι αυτοί, ό βίος των όποίων δέν είναι κατά κανόνα ήθικά άνεπίληπτος καί οι όποιοι μέ την

συμπεριφορά των εκμαυλίζουν ένα τμήμα της ελληνικής νεολαίας, δέν θά διακρίνονται γιά τήν ήθική των εύαισθησία στίς υποχρεώσεις των πρός τήν πολιτεία καί τό κοινωνικόν σύνολον γιά νά πληρώνουν τόν φόρον ό όποϊος απορρέει από τά ύψηλά εισοδήματά των. Άραγε θά εύαισθητοποιηθοϋν οί θαμῶνες τῶν κέντρων νά αποφεύγουν τίς επισκέψεις σέ αὐτά, ἐν εἶδει ἀντιδράσεως γιά αὐτήν τήν ἀντικοινωνική των συμπεριφορά;

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Αὐτό τό χρονικό διάστημα ὑπῆρξε μεγάλη κινητικότητα στίς ἑλληνοτουρκικές σχέσεις, μέ σημαντικώτερο γεγονός τήν επίσκεψη τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ στήν χώρα μας καθῶς καί σέ ἄλλες ἐπαφές ἐκπροσώπων τῶν δύο κρατῶν σέ ἄλλα ἐπίπεδα μέ κυρία ἐπιδίωξη τήν γένεση συνθηκῶν ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης γιά τήν εἰρηνική συνύπαρξη τῶν δύο γειτονικῶν λαῶν.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ὅλη αὐτή κίνηση εἶναι ἑτεροβαρής γιά τόν λόγον ὅτι οἱ συσχετισμοί τῶν ἀριθμητικῶν δεδομένων πληθυσμῶν καί στρατιωτικῆς ἰσχύος εἶναι ὑπέρ τῆς γείτονος χώρας.

Ἡ Τουρκία ἐπιδιώκει νά παῖξει τόν ρόλον περιφερειακῆς δυνάμεως στόν βαλκανικό χῶρο καί στήν περιοχή τῆς μέσης Ἀνατολῆς σέ χῶρες οἱ ὁποῖες πρό ἐνός περίπου αἰῶνος καί πλέον ἀποτελοῦσαν ἐδάφη τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Καί τίς ἐπιδιώξεις της αὐτές τίς ὑποστηρίζει μέ τίς ἰσχυρές ἔνοπλες δυνάμεις της σέ ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῶν μέ τήν ὑπεροπλία στό ναυτικό καί τήν ἀεροπορία μέ τίς γνωστές ἐπιδείξεις στρατιωτικῆς ἰσχύος στό Αἰγαῖον.

Ἡ Ἑλλάδα ἀρκεῖται στό status quo τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης (ἔτος 1923) καί τῆς συνθήκης εἰρήνης τῶν Παρισίων (ἔτος 1947) καί δέν ἔχει ἐπεκτατικές βλέψεις ἐνῶ ἡ Τουρκία ἐπιδιώκει τήν συγκυριαρχία στό Αἰγαῖο. Ὅλα αὐτά ἐπιβάλλουν γιά τήν χώρα μας τήν ἐνίσχυση τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἡ ὁποία συνεπάγεται ὑψηλές δαπάνες σέ ἐποχή τῶν γνωστῶν δημοσιονομικῶν δυσχερειῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τόν σεβασμό τοῦ καθεστώτος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Πόλη ἐκ μέρους τῆς τουρκικῆς πολιτείας καί τήν ἐπαναλειτουργία τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, οἱ Τούρκοι ἡγέτες ὁμιλοῦν μέ σχετική ἀσάφεια προβάλλοντας ἐπιχειρήματα γιά ἀμοιβαῖες υποχρεώσεις τῆς χώρας μας γιά τά θρησκευτικά προνόμια τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας στήν Δυτική Θράκη. Γίνεται κατ' αὐτάς λόγος ἀπό ἐκπροσώπους τῆς ὁμογένειας τῆς Ἀμερικῆς γιά τήν τέλεση τόν προσεχῆ Σεπτέμβριον θείας λειτουργίας στό ναό τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στήν Πόλη χωρίς μέχρι στιγμῆς νά ἔχουν διαφανεῖ οἱ προθέσεις τῶν Τούρκων ὑπευθύνων.

Ὅλα αὐτά ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ λεγόμενη οἰκοδόμησις μέτρων ἐμπιστοσύνης στίς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν δέν εἶναι ἰσότιμες γιά αὐτές, ἀλλά ἀναδεικνύουν τήν διάθεση τῆς Τουρκίας γιά ἡγεμονικό ρόλο στήν γύρω περιοχή.

Οἱ γραμμές αὐτές ἐγράφησαν στίς 29 Μαΐου τ.ἔ. καί τά σύγχρονα γεγονότα πού ἀναφέρονται αὐτές, δέν εἶναι ἀσχετα μέ τίς συνέπειες τίς μακροχρόνιες οἱ ὁποῖες ἀπορρέουν ἀπό τήν πρό πέντε καί πλέον αἰῶνων ἄλωση τῆς πόλης.

ΒΑΣΙΑ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κύριε Διευθυντά,

Τώρα πού η Δήμητρα Κωνσταντίνου - Χριστοδούλου έφυγε για τό ταξίδι στον Ουρανό, νά θυμηθώ δύο σημεία της συμμετοχής της στό Χριστιανικό έργο.

Τό πρώτο στήν Λάρισα, τόν τόπο καταγωγής της. Τά χρόνια 1945-1947 άμέσως μετά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν στίς τελευταίες τάξεις του Γυμνασίου, υπέρ-άριστοϋχος, πολύ διαβασμένη, μέ διακρίσεις στήν κοινωνία της Λάρισας. Ήταν ή έποχή πού τό Χριστιανικό Έργο άνέβαζε συνεχώς στρφές για νά σημειώσει τίς ύψηλότερες επιδόσεις του τήν έπόμενη δεκαετία, και χρειαζόταν τήν παρουσία και τήν συμβολή των άριστούχων μαθητών, φοιτητών και των έπιτυχημένων έπιστημόνων όμως μιās Δ.Κ., σάν όπλο, σάν απόδειξη της υπεροπλίας του.

Τό δεύτερο ήταν ή λάμψη της Δ.Κ. σάν μέλος της ΧΦΕ και βέβαια και της ΧΕΕ μετά. Συνειδητή χριστιανική ζωή προσφοράς και παρουσίας της μέ τό φιλολογικό της τάλαντο και τήν βαθειά της μόρφωση. Στήν γιορτή των δεκάχρονων της ΧΦΕ στό 'Ακαδημίας 45, κατάφερε νά περάσει στό τεράστιο πλήθος πού τήν άκουγε, τήν πιό βαθειά

ίκανοποίηση για ό,τι είχε συντελεσθει και τό χρέος όλων για τήν κάλυψη των άναγκών της ελληνικής κοινωνίας.

Ή Δήμητρα Κ.-Χ. έζησε έντονα τά προβλήματα της έποχής και πήρε πολύ σοβαρά τήν κοινωνική προσφορά. Ό άλλος στόχος της ήταν ή οίκογένειά της πού έστησε μέ τόν Χριστόδουλο Χριστοδούλου, όπου επίσης πέτυχε ύψηλές επιδόσεις.

Μέ ιδιαίτερη τιμή
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ι. ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
Καθηγητής Χειρουργικής
Παν/μίου 'Αθηνών

* * *

50 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΙΑΤΡΩΝ

Κάποτε, όταν σπούδαζα Βιολογία - προϊατρική στό Πανεπιστήμιο Wayne State του Detroit, Michigan, πηγαίνοντας μία Κυριακή στήν Όρθόδοξη Έκκλησία Κωνσταντίνου και Έλένης —ή όποία στεγαζόταν στό πάνω όροφο ενός κτιρίου μέ καταστήματα στό ισόγειο— γνώρισα κάποιον φοιτητή της Θεολογίας από τήν Έλλάδα όνόματι Δημήτρη Κωνσταντέλλο. Συζητήσαμε μετά τή λειτουργία για διάφορα θέματα. Όταν έμαθε ότι στόχενα νά πάω στήν ιατρική μου συνέστησε νά έπικοινωνήσω μέ τόν ιατρό Γεώργιο Δαϊκο στήν 'Αθήνα, ό

όποιος μπορούσε νά μέ συνδέσει μέ τόν Κύκλο 'Ιατρῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων. Συγχρόνως ἀνέλαβε νά μοῦ ἀνανεώσει τή συνδρομή μου στό περιοδικό «Ἀκτίνες» ἡ ὁποία εἶχε λήξει. Τό περιοδικό αὐτό συνεχίζω νά τό παίρνω ἀκόμη, μέ βοήθαι στήν ἐνημέρωση καί ἀνάπτυξή μου. Ἀργότερα ἀλληλογραφεῖσα μέ τόν κ. Δαῖκο καί τόν Μιλτιάδη Σαμαρτζή στόν ὁποῖο μέ παρέπεμψε γιά νά πληροφορηθῶ περισσό-τερα. Καθώς προχωροῦσα στίς σπουδές μου στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰνδιάνας συνέχισα τήν ἐπικοινωνία μου μέ τόν κύκλο μέχρι τήν ἀποφοίτησή μου τό 1954, ὅποτε ἄρχισα εἰδικότητα.

Στό μεταξύ ἀπό τόν Κύκλο Ἱατρῶν λάβαινα ταχυδρομικῶς καί τό «Δελτίο τοῦ Κύκλου Ἱατρῶν» ἀπό τό ὁποῖο ἐνημερωνόμουν γιά τίς δραστηριότητες τῆς ὁμάδας αὐτῆς. Κάποια στιγμή μάλιστα ἔστειλα καί μία συμμετοχή ἡ ὁποία καί δημοσιεύθηκε.

Όταν τό 1960 γυρίσαμε μέ τή σύζυγο καί τά 3 κορίτσια μας στήν Ἑλλάδα, γνώρισα προσωπικά τόν κ. Δαῖκο καί τά ἄλλα μέλη τοῦ κύκλου ὅπως τούς κ.κ. Οἰκονόμου Γ., Ἀβραμίδη Α., Κέκη Β., Ζαννῆ Α., Ἀποστόλου Ε., Σαμαρτζή Μ. καί τή σύζυγό του, τόν κ. Δεμερτζή, τήν κ. Δεληγεώργη Πολίτου Ε., τούς Μηλίγκο Μ., Παπαευαγγέλου Δ. καί ἄλλους. Μάλιστα στό 2^ο Συνέδριο τοῦ Κύκλου πού ἔγινε στό Χαλάνδρι στά κτίρια τῆς «Μορφωτικῆς» παρουσσία καί μία ἐργασία σχετική μέ τίς Χριστιανικές κινήσεις ἱατρῶν ἀνά τόν κόσμο.

Ἀπό τήν ἐπικοινωνία μέ τόν Κύκλο Ἱατρῶν ὠφελήθηκα πολύ. Ἡ ἀδελφική συμπεριφορά τῶν συναδέλφων καί ἡ συνεργασία μαζί τους στήν ἀντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων ἀσθενῶν μέ βοήθησε σημαντικά στήν ἐδῶ προσαρμογή μου. Συγχρόνως συνεισέφερα στόν κύκλο γνώσεις σχετικές μέ τήν πρῶμη διάγνωση καί ἀντιμετώπιση τοῦ καρκίνου καί στοιχεῖα μέ τή σύγχρονη ἔρευνα στό θέμα αὐτό. Ἡ συμμετοχή, ἐπίσης σέ ἐκδηλώσεις ὅπως ἐκδρομές καθώς καί οἱ λειτουργίες στό ἐκκλησάκι τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή» στήν Ἀγία Παρασκευή καί στό παρεκκλήσι τῆς Ἀποστολοπούλου Καρύτση 14, στό ἐκκλησάκι πλησίον τοῦ γηπέδου τοῦ Παναθηναϊκοῦ στήν Ἀγία Παρασκευή, καί στή Μονή Καρέα κατά τήν ἐορτή τοῦ Ἀγίου Λουκά μοῦ τόνωσαν τήν πίστη ἐνῶ οἱ συζητήσεις μέ ἱατρούς συναδέλφους οἱ ὁποῖοι ὁμολογοῦσαν τήν πίστη των μέ ἐνδυνάμωσε στόν ἀγῶνα μου. Ὅφειλω πάρα πολλά στόν Κύκλο Ἱατρῶν καί στούς κατά τούς καιρούς κυκλάρχες του ὅπως κ.κ. Δαῖκο, κ. Δεληγεώργη Πολίτου, Κέκη, Οἰκονόμου κ.ἄ.

Δ. Σ. ΜΠΟΤΣΕΑΣ

Ἱατρός

τ. Καθηγητῆς Τ.Ε.Ι. Ἀθηνῶν

* * *

BYZANTIO - ΕΛΛΑΔΑ - ΕΥΡΩΠΗ

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Οἱ ἐκλεκτοί συνεργάτες σας κ.κ. Νικ. Ἀρβανίτης καί Βασ. Σταθάκης στά ἐπί-

καιρα καί καλογραμμένα ἄρθρα τους ἔχουν ἀναφερθεῖ στό νέο καί σπουδαῖο βιβλίο τῆς διακεκριμένης βυζαντινολόγου κυρίας Ἑλένης Γλύκατζη - Ἀρβελέρ. Δέν εἶδα ὅμως νά γίνεται κάποιος λόγος ἀπό τίς σελίδες τῶν «Ἀκτίνων» γιά μιὰ πολύ ἐνδιαφέρουσα καί μέ σημαντικές ἀπόψεις συνέντευξη τῆς κ. Ἀρβελέρ στήν Ἑφημ. «Τό Βῆμα» (4.4. 2010). Θά μοῦ ἐπιτρέψετε, λοιπόν, νά μεταφέρω ἐδῶ μερικές οὐσιαστικές γνώμες της γιά τό Βυζάντιο καί τήν προσφορά του στήν Ἑλλάδα καί τήν Εὐρώπη. Καί ἔχει ξεχωριστή σημασία ἡ ἄποψη πού διατυπώνει ἡ ἄλλοτε πρύτανις τῶν Γαλλικῶν Πανεπιστημίων. Γιατί, δυστυχῶς, κάποιοι, ἀπό ἀμάθεια ἢ προκατάληψη, πλαστογράφησαν τήν Ἱστορία καί διέβαλαν τή χιλιόχρονη ἀκτινοβολία τοῦ Βυζαντίου.

Τό Βυζάντιο, λέει ἡ κ. Ἀρβελέρ, δέν εἶναι μεσαιωνική ἐποχή. «Ἑλληνικός μεσαίωνας εἶναι ἡ Τουρκοκρατία. Τά 400 χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας». Στήν ἐρώτηση τοῦ δημοσιογράφου Ν. Μπακουνάκη «γιατί μᾶς ἐνδιαφέρει σήμερα τόσο πολύ τό Βυζάντιο», ἡ κ. Ἀρβελέρ ἀπάντησε: «Γιατί τό Βυζάντιο εἶναι ἡ ἑλληνική γλῶσσα καί ἡ Ὁρθοδοξία, δηλαδή τά δύο βασικά συστατικά τῆς ἐλληνοσύνης. Βέβαια, τό Βυζάντιο ἦταν μιὰ πολυεθνική αὐτοκρατορία, ἀλλά ἦταν μιὰ αὐτοκρατορία ἐλληνόφωνη. Τό ὅτι τό Βυζάντιο ἦταν ἐλληνόφωνο, ἔσωσε ὅλον τόν ἐλληνικό πολιτισμό. Ὅταν ὁ μέγας Γάλλος ἱστορικός Φερνάν Μπροντέλ ἔγραφε ὅτι δέν ὑπάρχουν Γάλλοι, ὑπάρχουν μόνο γαλλόφωνοι,

καί ὅποιος μιλάει γαλλικά εἶναι Γάλλος, ἐννοοῦσε ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ σύμπτυξη ὅλου τοῦ πολιτισμοῦ καί ὅλης τῆς παράδοσης. Καί τό Βυζάντιο εἶναι ἐλληνόφωνο ἀπό τόν 7^ο αἰῶνα».

Στήν ἐρώτηση «ἀπωθήσαμε τό Βυζάντιο ψυχαναλυτικά;» ἔδωσε τήν ἀπάντηση: «Ἄμα θέλετε, τό λέτε κι ἔτσι. Σημασία ἔχει ὅτι ἀπό τό λασποχώρι (πού ἦταν ἡ Ἀθήνα τό 1830), φτάσαμε ἀπευθείας στόν Περικλῆ, βάζοντας σέ παρένθεση χίλια χρόνια τῆς μόνης ἐλληνόφωνης αὐτοκρατορίας». Σέ ἄλλη ἐρώτηση τοῦ δημοσιογράφου, «ἄν σήμερα εἶναι ζωντανό τό Βυζάντιο», ἡ κ. Ἀρβελέρ ἀπάντησε: «Βεβαίως. Πᾶμε στήν Ἐκκλησία. Τί ἀκοῦμε; «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τά νικητήρια» ἢ «ἀλλά ρῦσαι ἡμᾶς ἀπό τοῦ πονηροῦ». Γυρνᾶμε στό σπίτι. Ὁ μπαμπάς λέγεται Παναγιώτης, ἡ μάνα Βασιλική, ὑπάρχει τό εἰκονοστάσι».

«Τούς Εὐρωπαίους τούς ἀφορᾷ τό Βυζάντιο;», ρωτήθηκε ἡ Πρύτανις κ. Ἀρβελέρ. Ἰδοῦ ἡ ἀπάντησή της: «Τούς ἀφορᾷ περισσότερο. Γιατί τί εἶναι ὁ Εὐρωπαῖος; Ὅπως ἔλεγε ὁ Πόλ Βαλερύ, εἶναι αὐτός πού ἔχει ὑποστεί φιλοσοφικά τήν ἐπίδραση τῆς ἀρχαίας ὀρθολογιστικῆς σκέψης, πού ἔχει ζήσει μέ τήν ἰουδαϊκοχριστιανική πνευματικότητα κι ἔχει ὑποστεί τήν ἐπίδραση τῆς ρωμαϊκῆς διοίκησης καί τῶν ρωμαϊκῶν θεσμῶν. Ἀθήνα, Ἱερουσαλήμ καί Ρώμη. Χωρίς αὐτά δέν ὑπάρχει Εὐρώπη. Κι ὅλα αὐτά τά τρία, συμπυκνωμένα μαζί, εἶναι τό Βυζάντιο. Ἐπομένως τό Βυζάντιο

είναι Εὐρώπη, γιατί είναι ἑλληνόφωνο, ὅπως ἡ Ἀθήνα, χριστιανικό ὅπως ἡ Ἱερουσαλήμ κι ἔχει υἱοθετήσει ὅλη τὴ ρωμαϊκὴ διοίκηση».

Ἄς τὰ ἀκούσουν αὐτά στο Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης καί στὰ ἄλλα θεσμικά ὄργανα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, πού κάθε τόσο συνηγοροῦν στήν ἀποχριστιανοποίηση τῆς Εὐρώπης. Οὔτε καί ἡ λέξις χριστιανισμός δέν θέλουν νά μπεῖ στο Εὐρωπαϊκό Σύνταγμα...

Μέ ἐκτίμηση
Γ. Δ. ΚΟΥΒΕΛΑΣ
Καλαμάτα

* * *

ΕΝΤΙΜΗ ΠΡΑΞΗ

Κύριε Διευθυντά,

Ὡς γνωστόν ἡ χώρα μας διέρχεται τὴν χειρότερη, μετὰ τὸν πόλεμο, οἰκονομικὴ κρίση, καί οἱ πολιτικοί μας ἄρχοντες ἀντὶ νά καθίσουν καί μέ σοβαρότητα νά μελετήσουν τὰ σκληρὰ οἰκονομικά, δίνοντας πρῶτοι αὐτοὶ τὸ παράδειγμα τῶν θυσιῶν, ἀναλώνονται σέ ἀνετηκλήσεις.

Μιά παρόμοια οἰκονομικὴ κρίση, πού πέρασε ἡ χώρα, ἦταν καί ἐκείνη τοῦ 1922. Ὁ τότε ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης, ἀναγκάστηκε νά λάβει σκληρὰ οἰκονομικά μέτρα, ἔδωσε, ὅμως, πρῶτος αὐτός τὸ παράδειγμα τῆς θυσίας. Μεταξὺ τῶν μέτρων αὐτῶν, ἦταν καί ὁ περίφημος νόμος γιὰ τὴν διχοτόμηση τοῦ χαρτονομίσματος.

Σύμφωνα μέ τὸν νόμο αὐτὸν κάθε Ἕλληνας πολίτης ἦταν ὑποχρεωμένος νά δανείσει στο κράτος τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ μετρητὰ πού κατεῖχε, καί γιὰ νά πραγματοποιηθεῖ αὐτὸ ἔπρεπε νά κοποῦν στὴ μέση τὰ χαρτονομίσματα, ὥστε τὸ κάθε μισό νά ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στο μισό τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας του. Ὅποιοι, ὅμως, εἶχε ἀκίνητα ἢ ἐμπορεύματα, θὰ ἦταν κερδισμένοι γιατί ἡ ἀξία τους σέ δραχμὲς δέν θὰ ἄλλαζε.

Τὸ μέτρο σκληρό καί μέ βαρὺ πολιτικό κόστος γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ὑπουργό, ἀλλὰ ἀναγκαῖο γιὰ νά μὴ χρεοκοπήσει τὸ κράτος, μιά καί ἡ μόνη ἐναλλακτικὴ λύση θὰ ἦταν ἡ κοπὴ νέου χαρτονομίσματος χωρὶς ὅμως ἀντίκρουσμα, πού θὰ εἶχε σάν συνέπεια τὸν πληθωρισμό καί θὰ ἔκανε τοὺς φτωχοὺς περισσότερο φτωχοὺς ἀπ' αὐτὸ πού θὰ τοὺς ἔκανε ἡ διχοτόμηση τοῦ χαρτονομίσματος. Ἄλλοι πολιτικοί, θὰ προτιμοῦσαν ἴσως μιά τέτοια λύση, ἐπειδὴ στὰ μάτια τῆς κοινῆς γνώμης ἡ εὐθύνη δέν θὰ ἔπεφτε στὶς πλάτες τους καί δέν θὰ εἰσέπραταν αὐτοὶ τὸ πολιτικὸ κόστος.

Μέ τὸ σκεπτικό, λοιπόν, ὅτι καί ὁ ἀρμόδιος ὑπουργός, ἔπρεπε κι αὐτός νά βρεθεῖ στὴν ἴδια μοῖρα μέ τοὺς ζημιωμένους συνέλληνες, καί ἐπειδὴ ὁ ὑπουργός αὐτός δέν εἶχε καταθέσεις στὴν Τράπεζα, πρὶν ἀκόμη φέρει στὴν Βουλὴ τὸν νόμο αὐτόν, ἔβαλε ὑποθήκη τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἀκίνητα (σπίτια), πού εἶχε στὴν Ἀθήνα, καί εἰσέπραξε δάνειο ὕψους 225.000 δραχμῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού πραγματοποίησε χωρὶς νά

τό χρειάζεται, αλλά αποκλειστικά και μόνο για νά ἔχει κι αὐτός καταθέσεις στήν Τράπεζα για νά κοποῦν καί οἱ δικές του στή μέση! Καί ἐνῶ τό δάνειο θά ἀποπληρωνόταν στό ἀκέραιο, τά χαρτονομίσματα πού εἰσέπραξε κόπηκαν στήν μέση μετά τήν ἐφαρμογή τοῦ νόμου.

Σ' αὐτή τήν ἐντιμη καί ἥρωική πράξη τοῦ ἴδιου τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ ἀνταποκρίθηκε πατριωτικά, βρέθηκαν, ὅμως καί ἄλλοι, πού ἀντέδρασαν μέ ὀργή, δίνοντας τό μεγαλύτερο βάρος στήν προσωπική τους ζημία παρὰ στήν σωτηρία τῆς πατρίδας τους.

«Πόθεν ἔσχεν» ὁ ὑπουργός τά δύο αὐτά ἀκίνητα; Τό μαθαίνουμε ἀπό τήν διαθήκη του πού συνέταξε στίς φυλακές Ἀβέρωφ στίς 26.10.1922: Ὁλόκληρη ἡ περιουσία του ἦταν τά δύο αὐτά ἀκίνητα, πού τά ἀπέκτησε ἀπό τίς ἐπαγγελματικές του δραστηριότητες πρὶν πολιτευθεῖ. Ὡς μηχανικός καί ἐργολάβος ἐργάσθηκε στά ἔργα διανοίξεως τῆς διώρυγος Κορίνθου, στήν ἀνοικοδόμηση τοῦ ἄλλοτε Ταχυδρομείου στήν Πλατεία Δημαρχείου κ.ἄ.

Τότε, βέβαια, λειτουργοῦσε ἀκόμη ἡ ἀξία πού λέγεται «ιερό»... ἐνῶ σήμερα;

**Μέ ἐξαιρετική τιμή
ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΩΣ**

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΣΟΥ

Βασίλισσά μας, τῶν ἀγγέλων ἡ Κυρία
τούς ἐφιάλτες μας, ἡ κοίμησή Σου
σέ εἰκόνες μεταβάλλει Παραδείσου.
Τώρα κοιμόμαστε σχεδόν ἀγγελικά
τίς νύχτες μας στή γῆ μέ ὄνειρα γλυκά.
Μεσίτριά μας, στήν Ἐδέμ πραγματικά
ἀξιώσέ μας νά τά ζήσουμε μαζί Σου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΜΑΤΙΝΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ

Έξι απόπειρες αυτοκτονίας κατάφερε να αποτρέψει κατά τό πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους τό Τμήμα Δίωξης 'Ηλεκτρονικού Έγκλήματος τής 'Ελληνικής 'Αστυνομίας. Τέσσερις από αυτές όφείλονταν στην άνεργία και τά οικονομικά προβλήματα, ενώ τά υπόλοιπα δύο περιστατικά ήταν έρωτικής φύσεως. Καί τά έξι άτομα ήταν χρήστες διαδικτύου, ήλικίας 27 έως 30 έτών, και απέκάλυψαν τήν πρόθεσή τους για αυτοκτονία σέ δωμάτια συζήτησης (chatrooms) και ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης.

Τά έμπειρα στελέχη τής 'Ελληνικής 'Αστυνομίας άξιολόγησαν τά απέλπισμένα μηνύματα των ύποψηφίων αυτοχείρων και έντόπισαν τά ψηφιακά ίχνη τους και τίς κατοικίες τους. Στά τέσσερα από τά έξι περιστατικά ειδικοί ψυχολόγοι συμβούλεψαν κατάλληλα τίς οικογένειες των απογοητευμένων νέων, χωρίς νά τό άντιληφθούν οί τελευταίοι, δίνοντας άισιο τέλος. Οί υπόλοιπες δύο περιπτώσεις ήταν πιό δύσκολες, καθώς ό ένας νέος έντοπίστηκε από τούς άστυνομικούς λίγο πρίν βάλει τέλος στή ζωή του και μεταφέρθηκε σέ ειδικό νοσοκομείο, ενώ ό τελευταίος, ό όποιος ήδη είχε έγκαταλείψει τό σπίτι του,

προσεγγίστηκε, ενώ περιπλανιόταν, άναζητώντας άσφαλή και άνώδυνο τρόπο αυτοκτονίας. Πηγές τής 'Αστυνομίας έκτιμούν ότι, δεδομένης τής οικονομικής κρίσεως πού διέρχεται ή χώρα, τά ποσοστά εκείνων πού άποφασίζουν νά προχωρήσουν στό άπονενομημένο διάβημα, λόγω άνεργίας, παρουσιάζουν αύξητικές τάσεις.

Μέχρι σήμερα δεκάδες έφηβοι και νέοι έχουν σωθεί χάρις στούς κατάλληλους και άποτελεσματικούς χειρισμούς των ειδικευμένων άστυνομικών, πού ξεκινούν μέ μεράκι και χωρίς ώράριο, για νά σώσουν άθώες ψυχές. Πρόωρη έρωτική απογοήτευση, έφηβική άναζήτηση ταυτότητας, καταπιεστικό οικογενειακό περιβάλλον, κακές σχολικές επίδοσεις, απομόνωση από φίλους και συγγενείς, προσωπική απέλπισία, ψυχολογικά προβλήματα, άνεργία και χρέη από τζόγο είναι μερικές από τίς αίτίες, πού ώθούν τούς μαθητευόμενους αυτόχειρες στό σκοτεινά μονοπάτια του διαδικτύου.

Άκούραστοι οί Έλληνες άστυνομικοί «ταξιδεύουν» καθημερινά στό διαδίκτυο και ειδικότερα στό δωμάτια συζητήσεων (chat rooms), ύποδυόμενοι ρόλους πού τούς έπιτρέπουν νά άναμειγνύονται σέ συζητήσεις, οί όποιες έγκυμονούν κιν-

δύνους για ανθρώπινες ζωές. "Αν μάλιστα διαπιστώσουν ένα τέτοιο περιστατικό, παραμένουν στους υπολογιστές τους, συζητώντας με τον υποψήφιο αυτόχειρα για όσο χρόνο απαιτηθεί, μέχρι να έντοπιστεί και να υποστηριχθεί αυτός με έμμεσο τρόπο από τις οδηγίες των ψυχολόγων, που έρχονται σέ επαφή με τούς γονείς του. Μάλιστα, κάποια δύσκολα περιστατικά ανάγκασαν τούς αστυνομικούς, που τά χειρίστηκαν, να μείνουν μπροστά στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές τους χωρίς διακοπή για δύο και τρία 24ωρα!

"Αν και στά περιστατικά αυτά οι οικείοι των υποψηφίων θυμάτων πληροφορούνται έμβρόντητοι τίσ μύχες σκέψεις των παιδιών τους, τά σημάδια τής αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς είναι συνήθως όρατά. Τίσ περισσότερες φορές τά άτομα αυτά είναι μοναχικά, αποξενωμένα και ντροπαλά. Αισθάνονται ότι ή κοινωνία τά απομονώνει και ή αυτοεκτίμησή τους εκμηδενίζεται. Έμφανί-

ζουν καταθλιπτική διάθεση με έπιθετικές έξάρσεις, αισθητή απότομη αλλαγή στη συμπεριφορά και τήν εμφάνιση, άϋπνία και άνορεξία, κατάχρηση αλκοόλ και χρήση ναρκωτικών ουσιών και χαπιών. Κι όλα αυτά μετά από ένα θλιβερό γεγονός, όπως ή απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου, μία σχολική, μία έρωτική ή μία επαγγελματική άποτυχία.

Για να γίνει ακόμη πιό αποτελεσματικό τό έργο τής Έλληνικής Αστυνομίας στην πρόληψη των αυτοκτονιών μέσω διαδικτύου, χρειάζεται κοινωνική συστράτευση. Είναι αυτόνόητο ότι όποιος άντληφθει κάποιο «αίτημα αυτοκτονίας» στό διαδίκτυο, δέν πρέπει να διστάσει να τό αναφέρει άμέσως στό Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Έγκλήματος ή στην Άμεση Δράση. Η συνεχής επαγρύπνηση όλων θά άντιμετωπίσει μέ έπιτυχία τό καινοφανές ρεύμα των αυτοκτονιών μέσω διαδικτύου.

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΟΝΟΣ ΜΑΖΙ ΣΟΥ

Σκυφτός και μοναχός φέρνω τό βήμα
στην έρμη άκρογιαλιά που σπάει τό κύμα.
Νά λείψουν όλα, κι όλα να σιγήσουν·
μόνος μου θέλω να βρεθώ μαζί Σου,
στην έρμη άκρογιαλιά που σπάει τό κύμα.

Τετράδιπλες φτερούγες θέ ν' άπλώσω,
σέ κόσμους γαλανούς να Σ' άνταμώσω,
ψηλότερ' άπ' τόν κόσμο τής άπάτης·
και βρίσκοντάς Σε, Κύριέ μου, τής αγάπης
τό φίλημα να πάρω και να δώσω.

Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο ΔΑΙΜΟΝΑΣ

Κοιτάζοντας τό έπιτραπέζιο ήμερολόγιο του πού βρισκόταν πάντα δίπλα του, άκοίμητος φρουρός τής μνήμης του, προσδιόρισε τό ραντεβού τήν τάδε μέρα, τάδε ώρα... Τό σημείωσε άμέσως. Νά λοιπόν πού είχε φτάσει ή μέρα καί ή ώρα τής συνάντησης πού είχε όρίσει.

— Είμαι ή κ. Βρανά, πρόλαβε νά πει μόλις κάθησε στην άπέναντι πολυθρόνα. Σās μίλησε νομίζω γιά τήν ύπόθεσή μου ό κ. Φιλέρης, ό θεϊός μου.

— Ναί, κάτι μου είπε στο τηλεφώνω γιά τήν περίπτωσή σας, βιάστηκε ν' άπαντήσει, μόλο πού δέν θυμόταν τίποτα άπ' όσα του είχε εκείνος έξιστορήσει. Θά ήθελα όμως ν' άκούσω έσās τήν ίδια. Θά sās παρακαλούσα λοιπόν νά μου εκθέσετε όλόκληρο τό ιστορικό του γάμου σας άπ' τήν άρχή γιά νά μπορέσω νά σχηματίσω μιá πιστή εικόνα. Τότε μόνο θά δούμε τί θά κάνουμε, συμπλήρωσε μέ σταθερότητα.

— Είμαι πάντως αποφασισμένη νά χωρίσω, τόνισε μ' έμφραση εκείνη. Τό ζήτημα τό έχω σκεφτεί καλά κι έχω πάρει τήν άπόφασή μου. Άρκει μόνο νά πάρω έγώ τό παιδί μου...

Τόνισε ιδιαίτερα τούτες τίς τελευταίες λέξεις. Χαμήλωσε λίγο τά μάτια της

καί κατέβαλε προσπάθεια νά καταπιει. Άνοιξε τήν τσάντα της, έβγαλε κι άναψε ένα τσιγάρο καί άφου ξαναβρήκε τήν αυτόκυριαρχία της άρχισε νά διηγείται τά περιστατικά τής έγγαμης ζωής της μέ σταθερή αλλά χαμηλότονη φωνή... Παντρεύτηκε τό Μάρτη του 196... άπό έρωτα. Ό άντρας της άποδείχτηκε ότι ήταν φοβερά νευρικός καί σφιχτός, τήν κακομεταχειριζόταν, τήν ταπείνωνε καί μπροστά σέ τρίτους, δέν τής άφηνε χρήματα, ήταν τόσο αδιάφορος άπέναντί της. Είχαν κάνει κι ένα παιδάκι πού ήταν κιόλας έννέα χρόνων... καί κοντά σ' όλα αυτά δέν ταίριαζαν καθόλου. Τοúτο τό ανακάλυψε άφου παντρεύτηκαν, μά ήταν πιά άργά... Αúτ ή, βλέπετε, ήταν άπόφοιτη τής άγγλικής φιλολογίας, ένw ό άντρας της ήταν άπλός πιλότος τής «Όλυμπιακής Άεροπορίας»... Καί συνέχισε άραδιάζοντας τά συγκεκριμένα περιστατικά καί τά έπεισόδια πού ξετυλίχτηκαν μεταξύ τους άπό τότε πού παντρεύτηκαν καί πού τήν έκαναν πιά — ύστερα άπό έντεκα χρόνια ύπομονής «γιά τό παιδί της» — νά πάρει τήν άπόφαση νά χωρίσει.

Έκείνος σημείωνε στο χαρτί μέ περίσκεψη ό,τι τόν ένδιέφερε. Ζήτησε καί τόν άριθμό τηλεφώνου του σπιτιού της.

Ίσως νά τή χρειαζόταν γιά καμμιά διευκρίνιση ή γιά νά τῆς ζητήσει καμμιά συμπληρωματική πληροφορία. Αὐριο θά ἐπιστράτευε καί πάλι τήν τετράγωνη νομική σκέψη του καί τό χαρτί θά τό ἔστελνε στό δικαστήριο...

— Θά ὑποβάλλουμε μιὰ αἴτηση καί θά ζητήσουμε τή μετοίκισή σας ἀπό τό σπίτι, εἶπε σταθερά. Συγχρόνως θά ζητήσουμε νά πάρουμε ἐμεῖς τήν ἐπιμέλεια τοῦ παιδιοῦ... Ὅλα τά περιστατικά πού μοῦ ἐκθέσατε εἶναι πολύ ἐπιβαρυντικά γιά τόν ἄντρα σας. Ἀφοῦ θά ἔχουμε καί τόσο πολλούς μάρτυρες, ὅμως μοῦ λέτε, δέν πρέπει νά φοβᾶστε καθόλου.

Ἡ κυρία σηκώθηκε νά φύγει. Γιά σήμερα εἶχε τελειώσει. Ἔδωσε τό χέρι της καί βγῆκε στό χώλ. Ἡ πόρτα τοῦ γραφείου ἔκλεισε πίσω της. Ἐκεῖνος τότε ξανακοίταξε στά πεταχτά τίς σημειώσεις του. Δέ θά πέρασαν ὅμως πέντε λεπτά καί ἡ νεαρή κυρία ξαναχτύπησε τήν πόρτα. Ἦθελε νά ρωτήσει καί κάτι ἀκόμα. Μά, στήν κορνίζα τῆς πόρτας τώρα δέν ἦταν μόνη της, ἦταν κι ἓνα παιδί, τό παιδί της, πού ὡς τώρα —δέν εἶχε μέ ποιόν νά τ' ἀφήσει στό σπίτι— περίμενε στό χώλ μ' ἓνα βιβλίο στό χέρι. Ἐκεῖνος δέν τό εἶχε ἀντιληφτεῖ τόση ὥρα. Νά ὅμως πού τώρα τό ἔχε ἀπέναντί του καί τό βλεπε. Καί νά, πού τό παιδί τόν κοιτοῦσε κι αὐτό μ' ἓνα διαπεραστικό βλέμμα. Τά πόδια του κόπηκαν, ἐνιωθε νά τά χάνει...

— Γιά τό παιδί σας ὅμως, πώς δέ μοῦ εἶπατε τίποτα, πρόλαβε νά πεῖ αὐτός, μέ κάποια ταραχή.

— Μά... πώς δέ σᾶς εἶπα; παρατήρησε ἐνοχλημένη ἡ νεαρή γυναίκα. Ἀφοῦ μοῦ εἶπατε σεῖς, πώς θά ζητήσουμε νά πάρουμε τήν ἐπιμέλειά του.

— Ναί, ἀπάντησε ἐκεῖνος. Κι αἰστάνθηκε παραξένη ἀμηχανία. Ἀλλά ἄλλο νά σοῦ μιλάνε γιά ἓνα παιδί κι ἄλλο νά τό βλέπεις μπροστά σου...

Τό παιδί στεκόταν στήν κορνίζα τῆς πόρτας. Ἐκανε πώς δέν παρακολουθοῦσε τή συζήτηση. Φαινόταν πάντως κάτι νά τό ἀπασχολεῖ. Ξεφύλλιζε μηχανικά τό βιβλίο πού κρατοῦσε.

Ἐκεῖνος, μόλις πού εἶχε προλάβει νά πεῖ στήν κυρία νά καθήσει καί πάλι, γιά νά τόν ρωτήσει μέ ἄνεση αὐτό πού ἤθελε. Ἦταν ἔτοιμος τώρα νά κλείσει τήν πόρτα στό παιδί, γιά νά περιμένει ἔξω λιγάκι ἀκόμα. Τά μάτια τοῦ παιδιοῦ τότε ἔλαμψαν. Τό βλέμμα του τόν κοίταξε διαπεραστικά, παρακαλεστικά. Αὐτός, τόσα χρόνια στό ἐπάγγελμα, πού εἶχε ἀντιμετωπίσει ἀποφασιστικά τούς πιό σκληροῦς ἀντίδικους, ἐνιωθε τώρα νά παραλύνει μπροστά σ' ἓνα παιδί. Δέν ἤξερε τί νά κάνει. Ἦταν τόσο ἐκφραστικό τό βλέμμα τοῦ μικροῦ, τόσο ἐκδηλο τό παράπονό του. Κρατώντας τό βιβλίο στό χέρι, πλησίασε ἀπ' τή μισάνοιχτη πόρτα —ἓνας μπόμπιρας αὐτός— καί κοιτάζοντας κατάματα ἐκεῖνον πού ἔστεκε ἀκόμα ὀρθός μπροστά στό γραφεῖο του, εἶπε ἱκετευτικά:

– Όμως, ό,τι κι αν κάνετε μή μου πάρετε τόν πατέρα μου...

Έκείνος τότε κουβέντιασε γρήγορα, σάν άστραπή, μέ τό σκληρό επαγγελματικό δαίμονα πού έσερνε άσταμάτητα μέσα του. Κοιτάζοντας μιά τό παιδί, μιά τή μητέρα του, παρακινημένος από μιά ξαφνική παρόρμηση νά κάνει τελοσπάντων, κάτι άλλο στή ζωή του, πέρα από τά βασανιστικά κι άποπνιχτά, πολλές φορές, επαγγελματικά συμφέροντα, κάτι πάρα πέρα άπ' τό στεγνό βιοπορισμό πού τόσα χρόνια τόν δυνάστευε... χωρίς νά χάσει καιρό, χωρίς κ'αν νά ρωτήσει τή γυναίκα πού στεκόταν άμήχανη κι αὐτή άπέναντί του, σήκωσε μέ άποφασιστικότητα τό άκουστικό κι άρχισε όσο πιό γρήγορα μπορούσε —δέν ήθελε νά χάσει καθόλου καιρό— νά σχηματίζει στό τηλέφωνο τόν αριθμό τοῦ σπιτιοῦ – τοῦ σπιτιοῦ πού σέ λίγο

καιρό θά σωριαζόταν σ' έρείπια. Στάθηκε τυχερός γιατί βρῆκε ἐκεῖ τόν άντρα της. Συστήθηκε, τοῦ ἐξήγησε τί συνέβαινε καί εἶπε σταθερά κι άποφασιστικά:

– Παίρνουμε ένα ταξί κι ἐρχόμαστε στό σπίτι σας μέ τή γυναίκα σας καί τό παιδί σας... Θά 'θελα πολύ ν' άποτρέψω μιά μεγάλη καταστροφή... Δέν τό ζητῶ ἐγώ... Τό ζητάει ἐπίμονα τό παιδί σας...

Σέ λίγο, μέσα στό αὐτοκίνητο, ένιωθε μιά κρυφή ἀγαλλίαση —άνεξάρτητα από τό άποτέλεσμα τῆς προσπάθειας— ότι ἔκανε μέσα στό πνιγηρό, τό σκληρό ἐπάγγελμά του, κείνο τό κάτι άλλο, κείνο τό περ' άπ' τό ἐπάγγελμα, πού τόσο ἐπίμονα τό λαχταροῦσε ἡ ψυχή του.

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΣ

«AKTINES». Μηνιαῖον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τήν 1ην ἐκάστου μηνός. Ἰδιοκτήτης: «Χριστιανική Ἐνωσις Ἀκτῖνες», ὁδός Καρύστη 14, 105 61 Ἀθήναι, Τηλ. 210.32.35.023. Ἐκδότης καί Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ἰατρίδης, Παρθενῶνος 26, 117 42 Ἀθήναι. Ὑπεύθυνη Τυπογραφείου: Μαρία Κ. Τσινταράκη, Γαμβέττα 12, 106 77 Ἀθήναι, Τηλ. 210.38.05.816. Τιμή τεύχους ΕΥΡΩ 1,50. Ἐτησία συνδρομή, Ἑσωτερικοῦ ΕΥΡΩ 15, Ἐξωτερικοῦ ΕΥΡΩ 30. Ἡ Ἐπιτροπή ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτήν τό δικαίωμα νά μή δημοσιεύῃ ἢ νά συντέμνῃ κατά τήν κρίσιν της οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μή, δέν ἐπιστρέφονται. Ἀναγγελίαί ἐντύπων ἐν γένει καί βιβλιοκρισίαι δέν δημοσιεύονται. www.xee.gr. ΚΩΔΙΚΟΣ 1692.

Τόπος ἐκδόσεως Ἀθήναι, Ἰούλιος – Αὐγουστος 2010

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Ἀπό τίς ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Χρυσάνθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος

Ὁ Κύπρου Μακάριος Β΄

Ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος

Ἰωακείμ Γ΄ Οἰκουμενικός Πατριάρχης

* * *

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΥ

ΤΟΜΑΣ ΣΤΕΡΝΣ ΕΛΙΟΤ

Τό ἀληθινό του πρόσωπο

καί ὁ συμβολισμός τοῦ ἔργου του

* * *

ΔΗΜ. Λ. ΒΑΛΛΗΝΔΡΑ

Δρος Ποινικῶν ἐπιστημῶν

Ἐπιτίμου Δικηγόρου

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»

Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210.32.21.283

«ΑΚΤΙΝΕΣ»
ΚΑΡΥΤΣΗ 14, Τ. Τ. 105 61
ΑΘΗΝΑΙ

«ΑΚΤΙΝΕΣ»
Επιστήμη - Φιλοσοφία - Κοινωνικά Ζητήματα -
Γράμματα - Τέχνη

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

ΤΟΜΟΙ: 1938-1997

Επιμέλεια
ΒΑΣ. Χ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»
ΑΘΗΝΑ 1998